

ΤΟΥΡΚΙΑ

Ελάτε, να γνωρίσουμε μαζί,
τις χαμένες και
αξέχαστες πατρίδες μας!!!!





Εισαγωγή

Η Τουρκία, στο σταυροδρόμι μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, παρουσιάζει μεγάλη πολιτιστική και εθνική ποικιλία. Η ιστορία της, που έχει τις ρίζες της στους αρχαίους πολιτισμούς (Χαιτταίοι κ.λπ.), συνεχίστηκε στην ελληνική και ρωμαϊκή περίοδο (ο Άγιος Πέτρος διέδωσε τον χριστιανισμό στην περιοχή) και κατόπιν στους βυζαντινούς χρόνους και την εποχή της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η σύγχρονη Δημοκρατία της Τουρκίας ιδρύθηκε το 1923 ως κοσμικό κράτος δυτικού τύπου. Περίπου 99% του πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι. Στο νοτιοανατολικό τμήμα της χώρας κατοικεί σημαντικός πληθυσμός Κούρδων.

Το 330 π.Χ. η Κωνσταντινούπολη (η σημερινή Ιστανμπούλ), που βρίσκεται στο Βόσπορο μεταξύ της Μαύρης Θάλασσας και της Μεσογείου, έγινε πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, του ανατολικού τμήματος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας.

Αρχιτεκτονικά αριστουργήματα της Τουρκίας είναι τα τζαμιά Σελιμιγιέ και Σουλεϊμάνιγιε, καθώς και η περίφημη εκκλησία της Αγίας Σοφίας, που μετατράπηκε σε τζαμί κατά την οθωμανική περίοδο και τώρα είναι μουσείο. Η πλούσια αρχαιολογική κληρονομιά της χώρας αποτελεί σημαντικό πόλο έλξεως τουριστών. Στα χρόνια της δόξας της, η Οθωμανική Αυτοκρατορία ήταν η κυρίαρχη δύναμη της ανατολικής και νότιας Μεσογείου καθώς και της Μέσης Ανατολής.

Η τουρκική κουζίνα περιλαμβάνει πολλά φαγητά με βάση το αρνί. Το κατσίκισιο γιαούρτι είναι επίσης δημοφιλές, ιδίως αναμεμιγμένο με λαγούρι, σκόρδο ή δυόσμο. Η κατανάλωση καφέ αποτελεί πατροπαράδοτη συνήθεια και τα καφεενεία είναι δημοφιλείς χώροι συγκέντρωσης.

Μεταξύ των διασημότερων Τούρκων είναι ο ιδρυτής του σύγχρονου τουρκικού κράτους, Μουσταφά Κεμάλ Ατατούρκ και ο νομπελίστας συγγραφέας Ορχάν Παμούκ.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Αδριανούπολη/Edirne

(δεύτερη πρωτεύουσα της οθωμανικής αυτοκρατορίας)

- ✓ Τέμενος Σελιμιγιέ το οποίο αποτελεί το αριστούργημα του αρχιτέκτονα Σινάν.

Κωνσταντινούπολη/Istanbul

- ✓ Αγ. Σοφία
- ✓ Ναός Αγ. Ειρήνης
- ✓ Μονή της Χώρας
- ✓ Πατριαρχείο Αγ. Γεώργιος
- ✓ Τοπ Καπί
- ✓ Βασιλική Κινστέρνα - Yerebatan sarayı
- ✓ Αρχαιολογικό Μουσείο
- ✓ Μπλε Τζαμί
- ✓ Τέμενος Σουλειμανίγιε
- ✓ Τείχη Κων/πολης
- ✓ Karalı carsı
- ✓ Mısır carsı
- ✓ Αγορά μπαχαρικών
- ✓ Dolmabahçe sarayı
- ✓ Beylerbeyi
- ✓ Πριγκηπόνησα



Προύσα/Bursa

(πρώτη πρωτεύουσα της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Έχει σημαντικά ισλαμικά μνημεία)

Αϊβαλί/Ayvalık

- ✓ Ναός Ταξιαρχών
- ✓ Μοσχονήσια

Καλλίπολη/Gelibolu

Δαρδανέλια/Canakkale

Τροία/Truva

Άσσος/Assos

Γκνβρος/Gökçeada

Τένεδος/Bozcaada

Παράλια Αιγαίου με αρχαιολογικούς χώρους

- ✓ Εφέσου
- ✓ Περγάμου
- ✓ Πριήνης
- ✓ Μιλήτου
- ✓ Διδύμων
- ✓ Αφροδισιάδος

Αλικαρνασσός/Bodrum

από τα πιο διάσημα τουριστικά θέρετρα της Τουρκίας



Σμύρνη/Izmir

- ✓ Αρχαία αγορά
- ✓ παζάρι

Αγκυρα/Ankara

- ✓ Κάστρο
- ✓ Μουσείο Πολιτισμών της Ανατολίας

Ικόνιο/Konya

- ✓ Μουσείο Μεβλανά

Καππαδοκία

- ✓ Ihlara vadisi
- ✓ Avanos
- ✓ Goreme
- ✓ Urgup
- ✓ Derinkuyu
- ✓ υπόγεια πόλη
- ✓ Mustafarasa
- ✓ Σινασσός

Καϊσάρεια/Kayseri

- ✓ κάστρο

Περιοχή Ευξείνου Πόντου

Samsun/Σαμψούντα

Αμάσεια

Giresun/Κερασούντα

Trabzon/Τραπεζούντα

Παναγία Σουμελά

Αττάλεια/Antalya (διάσημο τουριστικό θέρετρο)

Αγ. Νικόλαος στα Μύρα (ανάμεσα σε Σμύρνη και Αττάλεια)

Αδανα/Adana -Περιοχή Αν. Τουρκίας



Κλιματολογικές συνθήκες - καιρός



Οι καιρικές συνθήκες που επικρατούν από τον Απρίλιο έως και τον Οκτώβριο είναι σχετικά καλές. Κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, στη θάλασσα του Μαρμαρά, το Αιγαίο και τις μεσογειακές ακτές, οι θερμοκρασίες είναι πάνω από 30ο βαθμούς Κελσίου με αυξημένη υγρασία. Στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου παρατηρούνται σχεδόν όλο το χρόνο βροχοπτώσεις με μικρή εξαίρεση τα τέλη Οκτωβρίου. Στην Ανατολική Τουρκία και στην περιοχή του Ευξείνου Πόντου ο χειμώνας είναι βαρύς, με χιονοπτώσεις και χαμηλές θερμοκρασίες.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ

Η Τουρκία φημίζεται για τα χαμάμ της . Υπάρχουν πολλά καφέ, μπαρ, κινηματογράφοι, θέατρα ενώ στην Κων/πολη υπάρχουν σημαντικές γκαλερί, όπερα, ορχήστρες, ενώ δίδονται παραστάσεις μπαλέτου. Ενδιαφέρουσα είναι η παράσταση των περιστρεφόμενων δερβίσηδων (και στην Konya).



ΦΑΓΗΤΟ

Συνιστάται η κατανάλωση εμφιαλωμένου νερού. Για φαγητό μπορεί να επιλέξει κανείς από εστιατόρια ή Lokanta (είδος ταβέρνας), ενώ στην Κων/πολη , την Αγκυρα και τις τουριστικές περιοχές υπάρχουν σύγχρονα εστιατόρια με δυτική κουζίνα. Το φιλοδώρημα είναι περίπου 10% με 15% επί του λογαριασμού.

Τα περισσότερα τουρκικά πιάτα έχουν ως βάση το αρνί , το ψάρι και την μελιτζάνα. Ονομαστά είναι τα κεμπάπ (από κρέας αρνιού και μοσχαριού- Iskender kebab, Adana kebab, Urfa kebab) και οι κεφτέδες. Από μελιτζάνα το γνωστό imambayildi.

Διάσημα τουρκικά γλυκά είναι ο μπακλαβάς, το κανταΐφι, το tavukgögsu (κρέμα από γάλα με στήθος κοτόπουλου και κανέλλα), το kazandibi, το muhalebi, το asure ,το seker pare, τα λουκούμια και ο ντοντουρμά (παγωτό).

Εθνικό ρόφημα της Τουρκίας είναι το τσάι (ιδιαίτερα με μήλο και κανέλλα) που καλλιεργείται, κυρίως, στην περιοχή του Πόντου. Υπάρχει ο τουρκικός καφές, το αιράν (αφέψημα με γιαούρτι, νερό και αλάτι), η βυσσινάδα, το ρακί (κάτι σαν το ελληνικό τσίπουρο με υψηλό ποσοστό οινοπνεύματος 45 %) με πιο διάσημο το Tekirdag και ευρέως διαδεδομένο το Yeni Raki. Οι τούρκοι για μύρα προτιμούν την ντόπια Efes Pilsen. Ευρείας κατανάλωσης κρασιά είναι τα Dolluca, Villa Dolluca, και Kavalkidere.

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ - ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ- ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΑ - ΜΜΕ

Μπορείτε να τηλεφωνήσετε στην Τουρκία χρησιμοποιώντας το διεθνές πρόθεμα της χώρας 0090+ τον κωδικό της πόλης+ τον αριθμό τηλεφώνου που επιθυμείτε να καλέσετε. Σε αρκετές πόλεις λειτουργούν Internet café.

Τα κινητά τηλέφωνα λειτουργούν σε δίκτυο GSM 900 και GSM 1800. Τετραψήφιος αριθμός δίδει χρήσιμες τουριστικές πληροφορίες και εμφανίζεται στην οθόνη των κινητών σας, με εισερχόμενο μήνυμα, κυρίως κατά την είσοδο σας στη χώρα. Όλα τα μεγάλα ξενοδοχεία φέρουν δορυφορική τηλεόραση με διεθνή κανάλια. Τα ταχυδρομεία της χώρας φέρουν την επιγραφή PTT.

Χρήσιμα τηλέφωνα:

- Πυροσβεστική 110
- Πρώτες βοήθειες 112
- Τροχαία 154
- Αστυνομία 155
- Στρατοχωροφυλακή 156

ΑΤΟΡΕΣ



Η Τουρκία φημίζεται για τα χαλιά της (Hereke, Kayseri), τα κεραμικά της (Iznik, Kutahya), τα μεταξωτά (Bursa), τα δερμάτινα και τα κοσμήματά της από χρυσό και ασήμι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ



Εισαγωγή

Η Κωνσταντινούπολη, διεθνώς γνωστή ως Ιστανμπούλ , είναι η μεγαλύτερη πόλη και λιμάνι της Τουρκίας. Συνιστά ταυτόχρονα κύριο πολιτισμικό, οικονομικό και βιομηχανικό κέντρο της χώρας. Με πληθυσμό περίπου 12 εκατομμύρια κατοίκων, αποτελεί μια από τις πολυπληθέστερες πόλεις του κόσμου. Η σημερινή τοποθεσία της Κωνσταντινούπολης κείται επί της αρχαίας πόλης Βυζάντιο, που έλκει την ονομασία της από τον Βύζαντα των Μεγάρων, ιδρυτή της πόλης το 667 π.Χ.. Είναι κτισμένη στις δύο πλευρές του Κερατίου Κόλπου (τουρκ. Haliç) στη νότια είσοδο του στενού πορθμού του Βοσπόρου που με μήκος περίπου 35 χλμ. συνδέει τη Μαύρη Θάλασσα (τουρκ. Karadeniz) στο βορρά με τη θάλασσα του Μαρμαρά στο νότο. Αποτελεί κατά αυτό τον τρόπο τη μοναδική πόλη στον κόσμο που βρίσκεται σε δύο ηπείρους, την Ευρώπη και την Ασία. Η σύγχρονη πόλη χωρίζεται σε τρεις κύριες ζώνες που περιλαμβάνουν την παλαιά Κωνσταντινούπολη (τουρκ. Eminönü και Fatih), την περιοχή του Μπέηογλου (τουρκ. Beyoğlu) με τη συνοικία του Γαλατά και τον ομώνυμο πύργο, καθώς και το Σκούταρι (τουρκ. Üsküdar) μαζί με άλλα προάστια που βρίσκονται στην απέναντι ασιατική πλευρά του Βοσπόρου.

Στη μακραίωνη ιστορία της, υπήρξε πρωτεύουσα τριών διαδοχικών αυτοκρατοριών: της Ρωμαϊκής (324-395), Βυζαντινής (395 -1453), και Οθωμανικής (1453-1922) με συνέπεια την ανάδειξη αλλά και τη γεφύρωση των τριών πολιτισμών σε μια σύμμεικτη σήμερα παρουσία. Ως πρωτεύουσα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, υπήρξε κέντρο του ελληνικού στοιχείου για περισσότερο από χίλια χρόνια. Κατά τη διάρκεια της Βυζαντινής περιόδου το ελληνικό στοιχείο ανθούσε υπό την προστασία της αυτοκρατορίας και η Κωνσταντινούπολη ήταν το κέντρο ανάπτυξής του. Μετά από την κατάληψη από τους Ρωμαίους της Αθήνας, ο ελληνισμός βρέθηκε μέσω διάνθισης αργότερα στην Κωνσταντινούπολη. Οι ιστορικές περιοχές της πόλης, με σημαντικά μνημεία, ανήκουν από το 1985 στον κατάλογο Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Αξιοθέατα

Στα σημαντικότερα αξιοθέατα της πόλης ανήκουν η Αγία Σοφία, το ανάκτορο Τοπ Καπί και το τζαμί του Σουλεϊμάν, καθώς και το τζαμί του Σουλτάνου Αχμέτ («Μπλε τζαμί»). Στην πόλη εδρεύει επίσης το αρχαιότερο πανεπιστήμιο της Τουρκίας.

Η Κωνσταντινούπολη είναι η μόνη πόλη στο κόσμο που βρίσκεται επί δύο ηπείρων, της Ευρώπης και της Ασίας. Ο Κεράτιος κόλπος χωρίζει την ευρωπαϊκή πόλη σε δύο τμήματα: την αρχαία πόλη (σημ. Eminönü) προς νότο, τον Γαλατά (Galata) και την αρχαία Πέρα (σημ.

Beyoğlu) προς βορρά - δηλαδή δεξιά του Κεράτιου, και τέλος απέναντι επί της ασιατικής ακτής το Σκουτάρι (σημ. Üsküdar). Σημαντικότερα αξιοθέατα για ένα επισκέπτη σήμερα στη Πόλη είναι:

Α) Επί της παλαιάς πόλης σημερινή περιοχή Eminönü (όπου και η Αγία Σοφιά) βρίσκονται:

- Το Αρχαιολογικό μουσείο (Arkeoloji Müzesi). Το μουσείο αυτό ιδρύθηκε επί βασιλείας του Σουλτάνου Αμντούλχαμίτ Β΄ από τον ζωγράφο και συλλέκτη Οσμάν Χαμντί-Μπεη. Έχει δύο ορόφους (ισόγ. με αριθμημένες αίθουσες 1 - 20 και 1ο όρ. με 16 αίθουσες). (Βόρεια του Τόπ Καπί).



- Το Μουσείο της αρχαίας Ανατολίας (Eski Şark Eserleri Müzesi)
- Το Μουσείο κεραμικών Τσινιλί Κιοσκ (Çinili Köşk)
- Το Ανάκτορο "Τοπ-Καπί" (Topkapı Sarayı) - Πολύ κοντά στην Αγία Σοφιά.
- Η Αγία Σοφία (Ayasofya Müzesi) που δεσπόζει με τους 4 μιναρέδες και δίπλα ο Ιππόδρομος (At Meydanı)
- Η ιστορική εκκλησία της Χώρας (Kariye Müzesi), (Βόρεια κοντά στη πύλη του Ανδριανού).
- Η εκκλησία "Παναγία η Παμμακάριστος" ή Μονή Παμμακάριστου (Fethiye Camii Müzesi) (κοντά στο Οικουμενικό Πατριαρχείο).
- Η εκκλησία της Αγίας Ειρήνης (Aya İrini Kilisesi) (δίπλα και Β. στην Αγία Σοφιά).
- Το Τέμενος του Σουλεϋμάν (Süleymaniye Camii), (δυτικά της γέφυρας του Γαλατά)
- Το Μπλε Τζαμί (Sultan Ahmet Camii ή The Blue Mosque) που δεσπόζει με τους 6 Μιναρέδες, έναντι των 4 της Αγίας Σοφίας - κοντά και ΝΔ της Αγίας Σοφίας.
- Η εκκλησία των Αγίων Σέργιου και Βάκχου. (Küçük Ayasofya Camii) (ΝΔ σχεδόν δίπλα στον Ιππόδρομο).



- Το Οικουμενικό Πατριαρχείο. Αριστερά και στο μέσον του Κεράτιου Κ.
- Οι δύο Αγορές / Παζάρς (Bazaars) η αιγυπτιακή "Μίσιρ τσαρσί", (Mısır Çarşısı, Μίσιρ = Αίγυπτος, στα τουρκικά) και η σκεπαστή "Καπαλί τσαρσί" (Kapalı Çarşı), μεταξύ του Ιπποδρόμου και της γέφυρας Γαλατά.

Για την επίσκεψη όλων σχεδόν των παραπάνω σημείων δεν κρίνονται απαραίτητα τα συγκοινωνιακά μέσα (εκτός των ιστορικών πυλών των τειχών και των πέριξ αυτών χώρων)

Β) Η Μοντέρνα Πόλη αρχίζει από τη παλαιά "Πέρα", σημ. Beyoğlu, βόρεια της Γέφυρας Γαλατά, όπου άξια επίσκεψης είναι:

- Η Γέφυρα του Γαλατά
- Ο Πύργος του Γαλατά
- Η Πλατεία Τακσίμ
- Το Στρατιωτικό Μουσείο
- Το Ναυτικό Μουσείο
- Το Τζαμί στο Ντολμά-μπαχτσέ
- Το Τζαμί της νίκης
- Το Τέμενος Κιλίς Αλί Πασά
- Ο Πύργος του Ρολογιού, σε ρυθμό μπαρόκ.
- Το Ανάκτορο του Ντολμά-μπαχτσέ (το σημαντικότερο αξιοθέατο στη περιοχή).



- Το Ανάκτορο Μπεηλέρμπεη.
- Το Ανάκτορο Κιουτσιουκσού,
- Το Ανάκτορο Γιλντίζ με το ομώνυμο πάρκο
- Το Ανάκτορο Σιραγάν.



- Σημαντικά επίσης είναι και τα κάστρα κατά μήκος του Βοσπόρου όπου και κυριαρχούν το Ρούμελη Χισάρ (Ευρωπαϊκή Τουρκία), και το Κάστρο της Ανατόλιας ή Ανάντολου Χισάρ (στην ασιατική ακτή).



Ιστορία

Χίλια χρόνια σχεδόν, πριν ο Μέγας Κωνσταντίνος αποφασίσει να την κάνει στα 324 καινούρια πρωτεύουσά του τη μεγαλύτερη χριστιανική πολιτεία Ανατολής και Δύσης, ένας Έλληνας, ο Βύζας, ο αρχηγός των Μεγαρέων αποικιστών, ξεκίνησε στα 658 π.Χ. απ' τα Μέγαρα, πέρασε το Αιγαίο, έφτασε στην Τροία, διέσχισε τα Δαρδανέλια και τη θάλασσα του Μαρμαρά και βγήκε τελικά τον Εύξεινο Πόντο.

Πριν ξεκινήσει για το μακρινό του ταξίδι, ο Βύζας είχε ρωτήσει το μαντείο των Δελφών, που να ιδρύσει τη νέα του αποικία και πήρε αυτή την απάντηση: "απέναντι από τους τυφλούς!". Μόνο όταν έφτασε στο Βόσπορο, κατάλαβε τι εννοούσε ο χρησμός. Στην ασιατική ακτή, απέναντι από τη στεφανωμένη με λόφους τριγωνική χερσόνησο, που αποτελούσε το τέλος της ευρωπαϊκής γης, άλλοι Έλληνες είχαν κτίσει κιόλας μια πόλη, τη Χαλκηδόνα. Και θα έπρεπε να ήταν τυφλοί, αφού δε μπόρεσαν να συνειδητοποιήσουν την αναμφισβήτητη υπεροχή του τοπίου που εκτεινόταν απέναντί τους, μπροστά στα μάτια τους. Εκεί το 667 π.Χ. οικοδόμησε ο Βύζας την πόλη του, που ονομάστηκε Βυζάντιο, μέχρι την εποχή που ο Μέγας Κωνσταντίνος την έκανε πρωτεύουσά του. Πήρε τ' όνομα "Νέα Ρώμη" ή "Δεύτερη Ρώμη", για να γίνει αργότερα η Κωνσταντινούπολη, η πόλη του Κωνσταντίνου.

Το 330 μ.Χ. με το τέλος της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας η Κωνσταντινούπολη υπήρξε η πρωτεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας που ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο, ο οποίος έκτισε τείχη γύρω από την πόλη για να την κάνει αδιάβατη από τους εχθρούς. Η πρωτεύουσα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας αναπτύχθηκε και συνέχισε να εφημερεύει και πολύ μετά τον θάνατο του Κωνσταντίνου με άλλους αυτοκράτορες. Κατά την αυτοκρατορία του Ιουστινιανού και της Θεοδώρας δηλαδή από 527 έως το 565 μ.Χ. η πόλη υπήρξε πιο δυνατή και πλούσια από ποτέ. Τα χρόνια εκείνα κτίστηκαν και τα πιο σημαντικά κτήρια που διατηρούνται μέχρι τις μέρες μας και το Βυζάντιο απέκτησε δόξα και πλούτη.

Στις μέρες μας, η Κωνσταντινούπολη είναι η μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας, με πληθυσμό πέραν των 11 000 000 κατοίκων. Υπήρξε πρωτεύουσά της μέχρι το 1923 και είναι το σημαντικότερο οικονομικό και πολιτισμικό κέντρο της. Διαιρείται σε τέσσερα διαμερίσματα (η κυρίως πόλη, η περιοχή ανατολικά του Κεράτιου κόλπου, τα προάστια, τα Πριγκηπονήσια).

Γεωγραφική θέση. Η Κωνσταντινούπολη βρίσκεται στο ακραίο ανατολικό σημείο της τουρκικής Θράκης και στο ακραίο βορειοδυτικό σημείο της ασιατικής Τουρκίας, εκεί που ενώνεται ο Εύξεινος Πόντος με τη θάλασσα της Προποντίδας (Μαρμαρά). Η πόλη καταλαμβάνει την

τριγωνική χερσόνησο που σχηματίζεται μεταξύ του Κεράτιου κόλπου, του Βοσπόρου και της θάλασσας του Μαρμαρά και εκτείνεται μέχρι τις απέναντι ανατολικές ακτές του Γαλατά.

Στην περιοχή που εκτείνεται η πόλη, υψώνονται επτά λόφοι (γι' αυτό ονομάστηκε Επτάλοφος) που διαχωρίζουν φυσικά τις διάφορες περιοχές της. Το ψηλότερο μέρος της πόλης (στην περιοχή της πύλης της Αδριανούπολης) βρίσκεται σε ύψος 77 μ. από την επιφάνεια της θάλασσας. Ο Κεράτιος κόλπος οριοθετεί τη φυσική διαίρεση της πόλης. Είναι μια στενόμακρη υδάτινη λωρίδα που ξεκινά από βόρεια και εκτείνεται σε μήκος 7,5 χλμ., μέχρι το ακρωτήριο του Σεράι Μπουρνού. Από τα αρχαιότερα χρόνια έχει διαμορφωθεί σε λιμάνι της πόλης. Ο Βόσπορος έχει μήκος 31,5 χλμ. και το βάθος του φτάνει περίπου τα 60 μ. Η απόσταση που χωρίζει τις δυο πλευρές του, κυμαίνεται από 550 μ. (στο Ανατόλ Χισάρ) μέχρι τα 4,6 χλμ. (στο Μπουγιούκ Ντερέ - είσοδος στον Εύξεινο Πόντο). Η θάλασσα του Μαρμαρά (στα νότια) αποτελεί το φυσικό πέρασμα ανάμεσα σε δυο ηπείρους και το σημείο επαφής δυο θαλασσών, του Εύξεινου Πόντου και της Μεσογείου.

Ονομασία. Η Κωνσταντινούπολη πήρε το όνομά της από τον αυτοκράτορα Μέγα Κωνσταντίνο (273 - 335) και η ονομασία αυτή κατακυρώθηκε για αιώνες σ' ολόκληρο τον κόσμο. Συντομογραφικά ονομάστηκε και Πόλη, γεγονός που οφείλεται στο ότι για αιώνες η Κωνσταντινούπολη αποτελούσε τη μοναδική ίσως διοικητικά συγκροτημένη πολεοδομική ενότητα. Στην περίοδο της τουρκοκρατίας, η πόλη άλλαξε αρκετές ονομασίες που αποτελούσαν παραφθορά της λέξης Κωνσταντινούπολη (π.χ. Κωνσταντινιέ). Αργότερα πήρε την ονομασία "Πόλη της Ευτυχίας" (Ντερ Σαδέτ) και τους τελευταίους αιώνες Ισταμπούλ. Οι γλωσσολόγοι υποστηρίζουν ότι η λέξη Ισταμπούλ αποτελεί παραφθορά της φράσης "εις την Πόλιν". Η επίσημη σημερινή ονομασία της πόλης είναι Ισταμπούλ και καθιερώθηκε το 1926, με απόφαση του τότε προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας Μουσταφά Κεμάλ.

Κλίμα - Πότε να πάτε:

Στην Κωνσταντινούπολη αρχές του καλοκαιριού (Ιούνιο) η θερμοκρασία είναι αρκετά υψηλή (25-30 βαθμοί κελσίου). Η υγρασία είναι έντονη και αυτό οφείλεται στο γεγονός το ότι η Κωνσταντινούπολη είναι κτισμένη στα παράλια του Βόσπορου.



Νυχτερινή ζωή στην Κωνσταντινούπολη

Στην Κωνσταντινούπολη μπορείτε να επιλέξετε ανάμεσα σε πολλές μορφές διασκέδασης. Μπορείτε να διασκεδάσετε μέχρι το πρωί στα κλαμπ της πόλης, αλλά μπορείτε και να τραγουδήσετε μέχρι τα χαράματα σε μαγαζιά με τούρκικη μουσική και να χορεύετε μέχρι το πρωί. Επίσης μπορείτε να παρακολουθήσετε επιδείξεις τούρκικων παραδοσιακών χωρών.

Φαγητό



➤ **Harry's Bar | Hyatt Regency Hotel, Taksim**

Το bar αυτό βρίσκεται στο ξενοδοχείο Hyatt Regency και προσελκύει πλούσιους ντόπιους μέχρι πελάτες που ταξιδεύουν με επαγγελματικούς σκοπούς. Η μουσική που παίζει είναι blues, κλασσική ροκ και jazz.

➤ **Yaga Bar | Siraselviler Cad no.67/1**

Το πρώτο ποτό είναι δωρεάν μαζί με την είσοδο. Κόσμος αρχίζει να μαζεύεται μετά τις 23.00 και το κέφι ανεβαίνει μετά τα μεσάνυχτα.

➤ **Babylon | Seyhbender Str Nr:3 Asmalimescit Tunel**

Πολύ συχνά διοργανώνονται εδώ βραδιές με ζωντανή μουσική και η μουσική που θα ακούσετε είναι κυρίως εναλλακτική και όχι παραδοσιακή τουρκική.

➤ **Magma Music Club | Istiklal/ Beyoglu**

Δυνατή, χορευτική μουσική, πολύς και ευδιάθετος κόσμος και διασκέδαση μέχρι το πρωί. Πολύ συχνά παίζουν καλεσμένοι dj από όλο τον κόσμο.

➤ **Club Academia | Sekbanbasi Sokak no.10**

Χορός υπό τους ήχους της μουσικής techno και εξωτικά κοκτέιλ με ποπκόρν, σε ένα υπόγειο βυζαντινό υδραγωγείο χτισμένο από τον αυτοκράτορα Θεοδοσία. Τοίχοι καλυμμένοι με κόκκινο τούβλο και δαιδαλώδεις διάδρομοι, δημιουργούν μία μυστικιστική ατμόσφαιρα.

➤ **V.S.O.P. Bar | Taksim Meydani, Taksim**

Κομψό bar στην περιοχή του Μαρμαρά όπου μπορεί να απολαύσει κανείς ένα χαλαρό ποτό και να πραγματοποιήσει μία ήρεμη συζήτηση.

Γενικές πληροφορίες για τις αγορές σας στην Κωνσταντινούπολη

Η Κωνσταντινούπολη συνδυάζει το μοντέρνο με το παραδοσιακό. Ακόμα και στις αγορές της θα μπορέσετε να βρείτε χαλιά, κοσμήματα και δερμάτινα είδη, αλλά και ρούχα και είδη επώνυμων σχεδιαστών.

Τα μεν πρώτα θα τα βρείτε στις μεγάλες αγορές όπως η Μεγάλη Αγορά (Kapali Carsi), τη δε δεύτερη κατηγορία σε κτίρια του 19ου αιώνα στις περιοχές Nisantasi και Tesvikiye ή σε κομψά μαγαζιά στο Bagdat Caddesi.

Φυσικά αν θέλετε να ψωνίσετε από ευρωπαϊκά καταστήματα μπορείτε να επισκεφτείτε τον πεζόδρομο Istiklal δηλαδή την Πέρα Οδό που είναι γεμάτος από μαγαζιά με ρούχα, παπούτσια αλλά και εστιατόρια και καφετέριες.

Κατά την διάρκεια των περιπάτων σας στα παζάρια και τις αγορές μην διστάσετε να δοκιμάσετε παραδοσιακά γλυκά που πωλούνται στους δρόμους ή να πιείτε φρέσκους χυμούς φρούτων για να ξεδιψάσετε.

➤ Παζάρια

Το παλιό και στεγασμένο παζάρι (Grand Bazaar) στην Κων/πολη στεγάζει πάνω από 4000 καταστήματα στην καρδιά της παλιάς πόλης. Εδώ μπορείτε να βρείτε από κοσμήματα μέχρι παραδοσιακά γλυκά. Στο μυαλό σας να έχετε πάντα ότι μπορείτε να παζαρεύετε!



Το Misir Bazaar πήρε το όνομα του από τα μπαχαρικά, και αυτό γιατί εδώ πωλούνται όλων των ειδών τα μπαχαρικά, αποξηραμένα φρούτα, αφεψήματα, βότανα και χιλιάδες άλλα προϊόντα της φύσης σε καλάθια και βαρέλια.



➤ Υπαίθριες αγορές

Υπάρχουν επίσης και υπαίθριες αγορές, οι οποίες ονομάζονται ανάλογα με την περιοχή που λαμβάνουν χώρα ή με τη μέρα που πραγματοποιούνται. Αγαθά από ρούχα μέχρι φαγώσιμα και κουζινικά πωλούνται εδώ. Τέτοιου είδους αγορές υπάρχουν στο Etiler και στο Yesilkon.

➤ Αντίκες

Στην Κων/πολη μπορείτε να επιλέξετε ανάμεσα σε πολλά καταστήματα με αντίκες. Οι πιο φημισμένες περιοχές για αντίκες και συγκεκριμένα παλιά έπιπλα είναι οι Horhor Carsisi στο Aksaray, Antikacilar Carsisi στο Mecidiyekoy, Kuledibi γύρω από τον πύργο Galata, Cukurcuma γύρω από το Taksim και Uskudar Carsisi στο Uskudar. Επίσης μπορείτε να βρείτε σπάνια και σε καλή κατάσταση βιβλία. Εάν ενδιαφέρεστε για κοσμήματα τότε η μεγαλύτερη ποικιλία βρίσκεται στη Μεγάλη Αγορά, όπως εκεί θα βρείτε και μινιατούρες από τα παλάτια και πολύτιμους λίθους. Εδώ πωλούνται δερμάτινα είδη σε πολύ χαμηλότερες τιμές από ότι σε ολόκληρη την αγορά.

➤ Αναμνηστικά

Τα ομορφότερα αναμνηστικά και ταυτόχρονα πολύ χαρακτηριστικά της πόλης είναι αντικείμενα από πορσελάνη ή χαλκό. Αυτά μπορεί να είναι από μεγάλες ντουλάπες μέχρι τασάκια. Επίσης τα γυαλικά είναι αρκετά παραδοσιακό και τυπικό προϊόν της Κων/ πολης.



➤ Τι να προσέξετε

Μην θεωρείτε πως επειδή μιλάτε ελληνικά δεν σας καταλαβαίνουν. Αντιθέτως, οι πιο πολλοί γνωρίζουν κάποια ελληνικά (άλλοι λιγότερο, άλλοι περισσότερο) και κάποιοι μάλιστα τα μιλάνε .

Επιπλέον, αν σας αποκαλέσουν γιουνάν, κατάλαβαν ότι είστε Έλληνας γιατί γιουνάν σημαίνει Έλληνας.

ΣΜΥΡΝΗ



Εισαγωγή

Η Σμύρνη, το σημερινό Ίζμιρ (İzmir στα Τουρκικά εκ παραθοράς «εις Σμύρ(νην)»), είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη της Τουρκίας, μετά την Κωνσταντινούπολη και την Άγκυρα, και ο σημαντικότερος εισαγωγικός και εξαγωγικός εμπορικός λιμένας της Τουρκίας, με πληθυσμό 2.409.000 κατοίκους, και βρίσκεται στον ανατολικό μυχό του ομώνυμου Κόλπου της Σμύρνης, έναντι της νήσου Χίου, στα κεντρικά παράλια του Αιγαίου πελάγους.

Πρόκειται για μία από τις αρχαιότερες πόλεις και λιμένες της Μεσογείου, της αρχαίας Ιωνίας. Ιδρύθηκε περί το 3000 π.Χ. και επέζησε μέχρι σήμερα. Στη μακραίωνη ιστορία της έχει αλλάξει δύο θέσεις. Η πρώτη των προϊστορικών χρόνων που αναφέρει ο Στράβων ως "Παλαιά Σμύρνη" και η δεύτερη που έκτισε ο Μέγας Αλέξανδρος και οι επίγονοι αυτού κατά την ελληνιστική περίοδο. Κατοικήθηκε από Ελληνικούς πληθυσμούς από την αρχαιότητα μέχρι και το 1922 (Καταστροφή της Σμύρνης) και την ανταλλαγή πληθυσμών που ακολούθησε με τη Συνθήκη της Λωζάνης.

Μέχρι πριν τη μικρασιατική καταστροφή του 1922 η Σμύρνη, (μόνο η πόλη) αριθμούσε 370.000 κατοίκους εκ των οποίων 165.000 ήταν Έλληνες, 80.000 Οθωμανοί Τούρκοι, 55.000 Εβραίοι, 40.000 Αρμένιοι, 6.000 Λεβαντίνοι και 30.000 διάφοροι άλλοι ξένοι. Επικρατούσα γλώσσα ήταν η ελληνική εκ της οποίας η πόλη είχε ένα καθαρό ελληνικό χρώμα με σχετικά ανεπτυγμένο εμπόριο και πολιτιστικές εκδηλώσεις έτσι ώστε ν' αποκαλείται από τους Τούρκους ως "Γκιαούρ Ιζμίρ" (= Σμύρνη των απίστων).

Η Σμύρνη εκτείνεται από τους ΝΔ. πρόποδες του Σιπύλου και των ΒΑ. του Πάγου όπου και η εύφορη πεδιάδα της Μαινεμένης μέχρι της ακτής όπου και η θαυμαστή προκυμαία "Κε" που εκτείνεται κατά Β.-Ν. από έναντι του σιδηροδρομικού σταθμού του Αϊδινίου, της λεγόμενης Πούντας (Αλ Σατζάκ), βόρειο άκρο της προκυμαίας, μέχρι το παλιό διοικητήριο (Κονάκι), νότιο άκρο. Μέχρι το 1922 η πόλη διακρίνονταν στον "Πάνω Μαχαλά", (προς τον Πάγο), το αρχαιότερο τμήμα της πόλης, όπου διέμεναν κυρίως Τούρκοι, Εβραίοι και λίγοι Έλληνες, και στον "Κάτω Μαχαλά" ή "Κάτω Πόλη", νεώτερο τμήμα, όπου διέμενε ο κυρίως χριστιανικός πληθυσμός, οι Αρμένιοι (νότια), και οι Έλληνες (βορειότερα των Αρμενίων), μέχρι και την έναντι ΒΔ. ακτή το λεγόμενο Κορδελιό.

Η κάτω πόλη περιελάμβανε την αρμενοσυννοικία, (που συνόρευε με την εβραϊκή συννοικία του Πάνω Μαχαλά), με το ναό του Αγίου Στεφάνου και την ελληνική συννοικία με το ναό του Αγίου Γεωργίου, την αγορά "Μεγάλες Ταβέρνες", τη συννοικία "Γυαλάδικα" όπου και ο περίφημος ναός της Αγίας Φωτεινής, βορειότερα ο Φραγκομαχαλάς (συννοικία καθολικών), η συννοικία των Νοσοκομείων και μακρύτερα η συννοικία Φασουλάς όπου αμέσως μετά άρχιζε δια της κεντρικής οδού Τράσα (τα),

(εσωτερική παράλληλη προς τη προκυμαία), η αριστοκρατική συνοικία με τη πλατεία της Καλλιθέας (Μπέλα Βίστα) και τον παράλληλο δρόμο, τον γνωστό εκ παραφθοράς "Παραλλέλι" με τις επαύλεις των εύπορων Σμυρναίων. Συνέχεια της οδού των Τράσων ήταν τα Σχοινάδικα, το Κερασοχώρι, και το βουλευβάρτο Αλιότι προς το σιδηροδρομικό σταθμό Αϊδινίου. Ακολουθούσε η συνοικία της Πούντας με Ιταλούς και Μαλτέζους κατοίκους και ενδότερα οι λαϊκές συνοικίες του "Αγίου Τρύφωνα" ή Τσικουδιά, τα "Ταμπάκικα" (βυρσοδεψεία), τα "Μορτάκια" ή Λυγαριά, καθώς και η πέρα του σταθμού Κασαμπά η συνοικία του Αγίου Κωνσταντίνου με συνέχεια αυτής τα "Χιώτικα" όπου βρίσκονταν συγκεντρωμένοι οι οίκοι ανοχής.

Κατά τη μεγάλη πυρκαγιά του 1922 καταστράφηκε σχεδόν όλος ο Κάτω Μαχαλάς από την Αρμενοσυνοικία μέχρι και τα Σχοινάδικα.

Η σημερινή Σμύρνη εκτός από ένα τμήμα της τουρκικής συνοικίας του άλλοτε Πάνω Μαχαλά και της Πούντας με τους λιθόστρωτους δρόμους σε τίποτα δεν θυμίζει την ανατολίτικη όψη της παλαιάς Σμύρνης με το ιπποκίνητο τραμ της προκυμαίας, τα στενά σοκάκια (=παρόδους) και τα ξύλινα σπίτια. Στη τεράστια σε έκταση πυρκαυστή περιοχή των άλλοτε έξι συνοικιών, της Αγίας Αικατερίνης, του Αγίου Δημητρίου, του Αγίου Τρύφωνα, της Ευαγγελιστρίας, του Αγίου Νικολάου, και του Αγίου Ιωάννη και κάποιων τμημάτων άλλων παλαιών συνοικιών εκτείνεται σήμερα το περίφημο πολιτιστικό πάρκο της Σμύρνης, έκτασης 300.000 τ.μ. που αποτελεί μικρογραφία του πάρκου της Μόσχας, όπου περιλαμβάνει μικρές λίμνες, ζωολογικό κήπο, ταβέρνες και τις εγκαταστάσεις της ετήσιας εμπορικής έκθεσης με μόνιμα περίπτερα εκθετών σε αρχαίο ελληνικό ρυθμό. Στη θέση του άλλοτε ναού του Αγίου Δημητρίου μέσα στο πάρκο έχει ανεγερθεί το Αρχαιολογικό Μουσείο της Σμύρνης με πλήθος εκθεμάτων της αρχαίας ελληνικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής.

Η πλατεία του άλλοτε Διοικητηρίου (Κονάκι) αποτελεί σήμερα το κέντρο της κίνησης της πόλης έναντι της οποίας βρίσκεται η αποβάθρα των μικρών επιβατηγών πλοίων ("βαποράκια") που εξυπηρετούν τη συγκοινωνία με τα παράλια περίχωρα της Σμύρνης. Η μεγαλύτερη εμπορική και τουριστική κίνηση σημειώνεται σε ακανόνιστη και στενή οδό από το Κονάκι μέχρι το τέμενος Ισάρ Τζαμί με πλήθος καταστημάτων νεοτερισμών, ζαχαροπλαστεία, χρυσοχοεία, παλαιοπωλεία καθώς και κρεοπωλεία και οπωροπωλεία αντικαθιστώντας τους προ του 1922 εμπορικούς δρόμους του Φραγκομαχαλά, των Γυαλάδικων και τις Μεγάλες Ταβέρνες. Οι παλαιές θολωτές και σκοτεινές τουρκικές αγορές, οι λεγόμενες "μπεζεστένια" φέρονται σήμερα χωρίς σκέπαστρα.

Κύρια προάστια και χωριά γύρω από τη Σμύρνη είναι από ΝΔ. και επί της παραλίας κατά σειρά το Καρατάσι, ο Σαλαχανάς, η Καραντίνα, το Γκιόζ Τεπέ και το Κοκαργιαλί, προς Α. είναι το Νταραγάτσι, το Χαλκά-

μπουνάρ και από εκεί στο εσωτερικό ο Μπουρνόβας που αποτελούσε την κατ' εξοχήν αγγλική παροικία της Σμύρνης. Από το Χαλκά-μπουνάρ και επί της απέναντι ΒΔ. παραλίας του μυχού του κόλπου είναι η Αγία Τριάδα, το Μπαϊρακλί, και τέλος στο άκρο το Κορδελιό (Καρσίγιακα). Άλλα χωριά της Σμύρνης είναι ο Κουκλουτζάς, ο Μπουτζάς, το Σεβντίκιοϊ, ο Προφ. Ηλίας και η Αγ. Άννα.

Η Σμύρνη υπέστη από την αρχαιότητα πολλές καταστροφές από πυρκαγιές, σεισμούς αλλά και από επιδημίες (πανώλη). Πανώλη ενέσκηψε κατ' επανάληψη στους τρεις συνεχόμενους αιώνες, τον 17ο, 18ο και 19ο αιώνα με μεγάλο αριθμό θυμάτων. Επίσης στους μεγάλους σεισμούς του 1688 και 1778 ολόκληρες συνοικίες είχαν ισοπεδωθεί. Σημαντικότερη πυρκαγιά πριν της καταστροφής του 1922 ήταν εκείνη του 1842 όπου αποτεφρώθηκε το αρχικό κτίριο της Ευαγγελικής Σχολής.

Η Σμύρνη προ του 1922

➤ Εκκλησίες



Η Σμύρνη, (ο Κάτω Μαχαλάς), προ της καταστροφής της το 1922, είχε 16 ορθόδοξους ναούς σημαντικότερος των οποίων ήταν ο μεγάλος μητροπολιτικός ναός της Αγίας Φωτεινής με το μεγαλοπρεπές και εξαιρετικής τέχνης μαρμάρινο κωδωνοστάσιο που κτίστηκε τον 17ο αιώνα, καταστράφηκε από σεισμό το 1688, ανοικοδομήθηκε το 1690, και επανοικοδομήθηκε το 1692 μετά από πυρκαγιά που σημειώθηκε. Αποτελούσε τον κατ' εξοχή σμυρναϊκό ναό όπου τελούνταν στη μικρή περίοδο της απελευθέρωσης όλες οι επίσημες λειτουργίες και εθνικές τελετές. Τόσο ο ναός όσο και το κωδωνοστάσιο ανατινάχθηκαν με δυναμίτιδα, από τους Τούρκους, μετά την καταστροφή. Οι άλλοι ναοί ήταν του Αγ. Γεωργίου, κοντά στη μητρόπολη, της Κοίμησης της Θεοτόκου, στη συνοικία Φασουλά, ο ναός του ορφανοτροφείου Σμύρνης, που εκκλησιάζονταν η αριστοκρατία, ο μεγαλοπρεπής ναός του Αγ. Ιωάννου του Προδρόμου, στα Σχοινάδικα, οι ναοί Αγ. Αικατερίνης, Αγ. Τρύφωνα, Αγ. Δημητρίου, Αγ. Χαραλάμπους και Ευαγγελιστριάς, (στην ελληνική συνοικία), ο ναός του Αγ. Νικολάου στην αρμενοσυνοικία, του Αγ. Βουκόλου, στο σταθμό Κασαμπά, του Αγ. Κωνσταντίνου, του Αγ. Ιωάννη θεολόγου και της Μεταμόρφωσης στη συνοικία Μορτάκια, του Τιμίου Προδρόμου στη Λυγαριά, και των Ταξιαρχών στο περίβολο του νεκροταφείου. Απ' όλους τους παραπάνω ναούς κανένας δεν υφίσταται σήμερα. Άλλοι κάηκαν, άλλοι γκρεμίστηκαν και στη θέση τους ανοίχθηκαν λεωφόροι και δημιουργήθηκαν πάρκα. Κάποιοι άλλοι που διασώθηκαν μετατράπηκαν σε τεμένη, σχολεία και αρχικά αποθήκες.



Το πανεπιστήμιο της Σμύρνης

➤ Εκπαιδευτήρια

Από τα ελληνικά εκπαιδευτικά ιδρύματα σημαντικότερη ήταν η "Ευαγγελική Σχολή Σμύρνης" (αρρένων), που ιδρύθηκε το 1717 με πλήρες γυμνάσιο με διάφορα παραρτήματα, όπως οι δημοτικές σχολές του Τιμίου Προδρόμου και το Κιουπετσόγλειο. Η σχολή αυτή περιελάμβανε επίσης βιβλιοθήκη με 35.000 τόμους και 180 ιστορικά χειρόγραφα, μικρό μουσείο με αρχαία εκθέματα και μεγάλη νομισματική συλλογή. Αντίστοιχη σχολή θηλέων ήταν το "Κεντρικόν Παρθεναγωγείον" που είχε εγκατασταθεί αρχικά (1837) στον περίβολο της Μητρόπολης, και από το 1883 σε μελαλοπρεπές οικοδόμημα που είχε δωρήσει ο Δ. Κιουπετζόγλου. Και τα δύο αυτά μαρμάρινα οικοδομήματα σώζονται μέχρι σήμερα και στεγάζουν τουρκικά γυμνάσια.

➤ Νοσοκομεία

Σημαντικότερα από τα ευαγή ιδρύματα ήταν το "Γραικικό Νοσοκομείο" ή "Νοσοκομείο του Αγ. Χαραλάμπους", που είχε ιδρυθεί από τον Π. Σεβαστόπουλο, (που περιελάμβανε 2 τμήματα χειρουργικής, 2 παθολογίας, 1 οφθαλμιατρικής, 1 μαιευτικής, 1 ψυχιατρικής, και γηροκομείο), το "Βρεφοκομείον Σμύρνης" που είχε ιδρυθεί το 1902, και το "Όρφανοτροφείον Σμύρνης" που λειτουργούε από το 1870. Ανάλογα τέτοια νοσοκομεία είχαν ιδρύσει και οι Καθολικοί και οι Αρμένιοι που όμως όλα καταστραάφηκαν στη μεγάλη πυρκαγιά.



➤ Πνευματική κίνηση

Η πνευματική κίνηση των Ελλήνων στη Σμύρνη άρχισε ν' αναπτύσσεται στις αρχές του 19ο αιώνα. Πρώτος που φέρεται να ίδρυσε κοινωνικό πνευματικό κέντρο ήταν ο Κωνσταντίνος Οικονόμος που ίδρυσε την "Ιωνική Λέσχη" που διατηρήθηκε μέχρι το 1922. Ακολούθησαν και άλλα όπως το "Μουσείο" το 1838, το "Φιλολογικό Μουσείο" το 1854, ο "Σύλλογος προς διάδοση των ελληνικών γραμμάτων" και ο σύλλογος "Όμηρος" που εξέδιδε και ομώνυμο περιοδικό.



➤ Εφημερίδες – περιοδικά



5. *Απόδειξη εξοφλήσεως συνδρομής (1899)

Ιδιαίτερη επίσης ανάπτυξη είχε σημειώσει και η ελληνική δημοσιογραφία με την αρχαιότερη ελληνική εφημερίδα την "Αμάλθεια" που εκδιδόταν από το 1838 μέχρι το 1922 με τελευταίους διευθυντές έκδοσης τους Σ. Σολομωνίδη και Θ. Υπερίδη. Άλλες ελληνικές εφημερίδες της Σμύρνης ήταν η "Αρμονία" του Μ. Σεϊζάνη, η "Ιωνία", η "Νέα Ιωνία", η "Πρόοδος", καθώς και διάφορα περιοδικά όπως το φιλολογικό ο "Κόσμος" και το σατυρικό ο "Κόπανος" του Γ. Αναστασιάδη. Σημειώνεται ότι από τα τέλη της δεκαετίας του 1840, όπως μαρτυρείται από τον Χρήστο Σολομωνίδη, στη Σμύρνη λειτουργούσαν 10 τυπογραφεία, όπου στα 5 εξ αυτών τυπώνονταν οι εβδομαδιαίες ελληνικές εφημερίδες "Αμάλθεια", "Ιωνικός Παρατηρητής", "Αργος" και η "Ιωνική Μέλισσα" καθώς και το περιοδικό "Αποθήκη των Ωφελίμων Γνώσεων". Στη δε στατιστική που είχε προβεί ο Κάρολος ντε Σερζέ (Charles de Scherzer) το 1870 στη Σμύρνη, λειτουργούσαν τότε 17 τυπογραφεία εκ των οποίων 10 ήταν ελληνικά, 3 αρμενικά, 2 γαλλικά, 1 τουρκικό και 1 εβραϊκό. Συνολικά κυκλοφορούσαν 134 εφημερίδες, περιοδικά και επιθεωρησιακά έντυπα.



Κλίμα - Πότε να πάτε

Το κλίμα της Σμύρνης είναι πολύ κοντινό σε αυτό της Αθήνας. Ζέστη και καύσωνες το καλοκαίρι, ήπιος χειμώνας. Μπορείτε να πάτε όλες τις εποχές. Άλλωστε πρόκειται για μια μεγαλούπολη που δεν προσφέρεται για διακοπές, αλλά βόλτα.

Διασκέδαση

Η νυχτερινή ζωή της πόλης ουσιαστικά αρχίζει και τελειώνει στην παραλία. Ειδικά το καλοκαίρι πλήθος από καφετέριες, εστιατόρια και μπαράκια που είναι κατά μήκος όλης της παραλίας είναι γεμάτα.

Μπορείτε να κάνετε βόλτα και με αμαξάκι. Ωστόσο κατά τις 11 το βράδυ οι ρυθμοί πέφτουν και η πόλη ερημώνει. Συνήθως μετά τις 11 σπανίως θα βρεις ντόπιους να συνεχίζουν τη διασκέδαση στην παραλία.

Παραλίες

Η πόλη δεν έχει παραλίες για μπάνιο. Οι πλησιέστερες παραλίες είναι στην ευρύτερη περιοχή του Τσεσμέ.



Δραστηριότητες

Προτείνεται στον ελεύθερο χρόνο να απολαύσετε ένα χαμάμ. Στην περιοχή Καρατάσι θα βρείτε αυθεντικό (και όχι τουριστικό) χαμάμ. Και φυσικά επειδή είναι μη τουριστικό θα πρέπει να λάβετε υπόψη ότι η είσοδος επιτρέπεται διαφορετικές ώρες για τους άντρες από τις γυναίκες, ενώ το μασάζ κάνουν γυναίκες στις γυναίκες και άνδρες στους άνδρες. Όταν η Αϊσέ έχει κέφια θα την ακούσετε να τραγουδάει την ώρα που απολαμβάνετε το μασάζ της. Το κόστος είναι αρκετά φθηνό, τόσο που σίγουρα θα αφήσετε ένα γερό πουρμπουάρ.



Φαγητό



Το μεσημέρι δοκιμάστε σε κάποιο εστιατόριο (υπάρχουν πάρα πολλά) την Τουρκική κουζίνα. Ντονέρ και κεμπάπ προσφέρονται παντού. Οι μερίδες πάντως φαίνονται πιο μικρές από τις προσφερόμενες σε ελληνικά εστιατόρια, ωστόσο πάντα υπάρχει η σαλάτα, ακόμα κι αν δεν τη ζητήσετε. Ψωμί με την ελληνική έννοια δεν υπάρχει. Υπάρχουν όμως κάποια ψωμάκια που φτιάχνονται και σερβίρονται ζεστά και μοιάζουν με πιτούλες. Δοκιμάστε οπωσδήποτε μαζί με το φαγητό σας αϊράνι. Το βράδυ στην παραλία μπορείτε να βρείτε πολλά εστιατόρια με ψαρικά. Το αλκοόλ είναι ακριβό σε σχέση με το φαγητό.

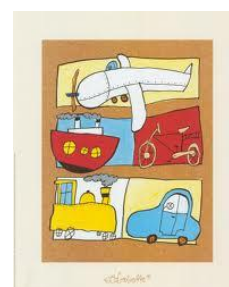
Ψώνια



Προσοχή στα ψώνια στην κλειστή αγορά της πόλης. Επειδή είναι ιδιαίτερα τουριστικό σημείο να ξέρετε ότι διαμορφώνονται ανάλογα και οι τιμές.

Καλύτερα να ψωνίσετε μερικά αναμνηστικά ενώ αν θέλετε να αγοράσετε αργιέδες σκεφτείτε ότι στην Ελλάδα μπορείτε να τους βρείτε σε χαμηλότερη τιμή και καλύτερη ποιότητα. όσο για τις γυναίκες που συνήθως αναζητούν πασμίνες, είναι καλύτερα να πάνε στην υπαίθρια αγορά που βρίσκεται γύρω από την κλειστή αγορά και να τις αγοράσετε σε φυσιολογικές τιμές. Θυμηθείτε ότι η πασμίνα είναι χειμωνιάτικο είδος και σπανίως θα την βρείτε το καλοκαίρι σε μη τουριστικό σημείο πώλησης.

Μετακινήσεις



Η πόλη διαθέτει πλούσιο δίκτυο λεωφορείων, τα οποία όμως καλό είναι να τα αποφύγετε, όπως και το μετρό. Προτιμότερο είναι να κινηθείτε με τα μικρά λεωφορεία που ονομάζονται "ντολμούς" και είναι κάτι μεταξύ ταξί και λεωφορείου, αφού εκτελούν συγκεκριμένες διαδρομές σε όλη την πόλη, αλλά σταματούν όποτε το ζητήσεις στον οδηγό. Φυσικά η λύση του ταξί είναι αρκετά αξιόπιστη. Οι ταξιτζήδες είναι ευγενικοί (ιδιαίτερα όταν ακούνε Έλληνες) και τα ταξί σε πολύ καλή κατάσταση. Και φυσικά δεν υπάρχει περίπτωση διπλομίσθωσης του ταξί, όταν υπάρχουν μέσα άλλοι πελάτες.

ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ



Εισαγωγή

Καππαδοκία ονομαζόταν κάποτε η περιοχή της Κεντρικής Ανατολίας (Τουρκία) με κέντρο την Καισάρεια (σήμερα Kayseri), βασίλειο των Χετταίων και αργότερα μέρος της βυζαντινής αυτοκρατορίας. Σήμερα, το όνομα Καππαδοκία (το οποίο δεν χρησιμοποιείται σε κανένα επίσημο χάρτη), αναφέρεται σε μια μικρή περιοχή γύρω από την κοιλάδα του Goereme (Κόραμα) με το εξωγήινο τοπίο των ηφαιστιογενών βράχων και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αξιοθέατα της Τουρκίας.

Ανεξάρτητα από τα αισθήματα που μπορεί να έχετε για την γείτονα χώρα, μια επίσκεψη στην Τουρκία και μάλιστα μακριά από τα ανεπτυγμένα παράλια, μπορεί να σας βοηθήσει να δείτε με περισσότερη νηφαλιότητα τις σχέσεις των δύο χωρών και ίσως να γίνει η αφορμή να ξαναδιαβάσετε πιο προσεκτικά την έτσι κι αλλιώς κοινή για τις δύο χώρες ιστορία.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

➤ Goereme (Κόραμα)

Το μικρό χωριό, 10 χιλιόμετρα ανατολικά του Nevsehir (Νύσσα) βρίσκεται ίσως στο καλύτερο σημείο μέσα στο μαγικό τοπίο της Καππαδοκίας: Λαξευμένοι βράχοι από αμμόλιθο, πολλοί από τους οποίους κατοικούνται, βράχοι που ονομάζονται "τσιμινιέρες", εξ αιτίας του "καπέλου" που είναι σαν έχει ακουμπήσει κανείς στην κορυφή τους και ανάμεσα κοιλάδες με μονοπάτια και χωματόδρομους για ατέλειωτους περιπάτους. Στο χωριό θα βρείτε πολλά μικρά ξενοδοχεία για ανεξάρτητους ταξιδιώτες, ταβερνάκια και καφέ. Με τα πόδια μπορείτε να πάτε στο Goereme open air museum, δηλαδή σε ένα σημείο έξω από το χωριό που οι σχηματισμοί των βράχων είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακοί. Αν περπατήσετε στην κοιλάδα θα βρείτε αρκετές εκκλησίες λαξευμένες μέσα στους βράχους, σε ορισμένες (παρά τις κατεστραμμένες αγιογραφίες στο εσωτερικό τους) θα χρειαστεί να πληρώσετε εισιτήριο για να μπειτε.



➤ Zelve (Ζέλβη)



Σε απόσταση 3 χιλιομέτρων από το Κόραμα βρίσκεται το τουριστικό χωριό Ζέλβη με τις πιο ενδιαφέρουσες τσιμινιέρες: Το ύψος τους φτάνει τα 15 - 20 μέτρα, εμφανίζονται κατά ομάδες ενώ αρκετές είναι τρικέφαλες.

➤ Υπόγειες πόλεις

Εκτός από το μοναδικό τοπίο, στην περιοχή της Καππαδοκίας έχουν βρεθεί 36 (!) υπόγειες πόλεις, που θεωρούνται κατασκευαστικά θαύματα. Μερικές έχουν μέχρι και 8 υπόγειους ορόφους που δημιουργήθηκαν σε διαφορετικές χρονικές περιόδους καθώς οι πόλεις μεγάλωναν. Οι περισσότεροι ταξιδιώτες επισκέπτονται την υπόγεια πόλη στο Kaymakli, που σημαίνει ότι αν δεν είστε εκεί αρκετά νωρίς το πρωί, θα έχετε παρέα από μεγάλα γκρουπ τουριστών που θα καταφτάσουν με πούλμαν. Άλλες υπόγειες πόλεις που μπορείτε να επισκεφτείτε υπάρχουν στο Ozluc (6 χλμ. από το Kaymakli) και στο Mazikoy (Derinkuyu Yerlati Sehri -υπόγεια πόλη της Μαλακοπής). Αν δεν έχετε δικό σας μέσο (και καλό χάρτη - οι αποστάσεις είναι σχετικά μικρές αλλά οι δρόμοι μας φάνηκαν δαιδαλώδεις) μπορείτε να πάτε με ένα από τα πολλά γκρουπ που θα κανονίσετε στα τουριστικά γραφεία στο Goereme. Είδαμε επίσης ότι νοικιάζονται μηχανάκια (αυτόματα σκούτερ) που είναι επίσης μια καλή ιδέα να μετακινηθείτε στην περιοχή.



➤ Άγκυρα

Αν ταξιδεύετε με δικό σας μέσο, είναι εφικτό να κάνετε τη διαδρομή Κωνσταντινούπολη - Καππαδοκία σε μια μέρα και να παρακάμψετε την Άγκυρα από τον περιφερειακό αυτοκινητόδρομο. Εμείς νομίζουμε ότι μια επίσκεψη αξίζει τον κόπο στην πρωτεύουσα της Τουρκίας, όχι για τα σημαντικά αξιοθέατα, αλλά για την καλύτερη οπτική γωνία που θα έχετε για τη γειτονική αυτή χώρα. Η παλιά πόλη -κάτι σαν την δική μας Πλάκα- είναι πολύ πιο γνήσια από αντίστοιχες γειτονιές στην Κωνσταντινούπολη και οι άνθρωποι ιδιαίτερα φιλόξενοι μετά την πρώτη έκπληξη όταν τους πείτε ότι είστε από την Ελλάδα (Yunanistan). Σας προτείνουμε επίσης να επισκεφτείτε οπωσδήποτε το Μουσείο του Κεμάλ, το οποίο εκτός από τον εντυπωσιακό περιβάλλοντα χώρο έχει και ένα μικρό μουσείο με τη νεώτερη ιστορία της Τουρκίας. Μια καλή ευκαιρία να δείτε την ιστορία μας όπως δεν την γράφουν τα σχολικά μας βιβλία και μαζί με τους πλήθη μαθητών που επισκέπτονται τον χώρο να



αντιληφθείτε πως προετοιμάζουμε με τον ίδιο ακριβώς τρόπο και από τις 2 πλευρές του Αιγαίου ανθρώπους έτοιμους να σκοτώσουν.

➤ Άλλα σημεία ενδιαφέροντος

Μετακινούμενοι στην περιοχή θα βρεθείτε οπωσδήποτε στο Urgup (Προκόπι), ένα σχετικά μεγάλο χωριό στην πλαγιά των λαξευμένων βράχων, στο οποίο υπάρχουν και τα περισσότερα ξενοδοχεία ανώτερης κατηγορίας για τα γκρουπ. Υπάρχουν επίσης αρκετά τουριστικά μαγαζιά και πολλά μπαράκια, ταβερνάκια και καφέ. Πέντε χιλιόμετρα νότια του Urgup είναι το χωριό Mustafapasa (Σίνασος), αρχαία βυζαντινή κωμόπολη με αρκετά παλιά σπίτια με λαξευμένα βυζαντινά σχήματα γύρω από τις πόρτες και τα παράθυρα. Σε απόσταση 1 χιλιομέτρου από την πόλη (χωματόδρομος), υπάρχει η εκκλησία του Αγ. Βασιλείου, ενώ είδαμε και πινακίδες που οδηγούν σε άλλες εκκλησίες σε μεγαλύτερες αποστάσεις.

Σε απόσταση 50 περίπου χιλιομέτρων από τη περιοχή (Νοτιοανατολικά του Aksaray) βρίσκεται το Ihlara Vadisi (φαράγγι του περιστρέματος) με δεκάδες εκκλησίες και πανέμορφη φύση. Μπορείτε να ξεκινήσετε από το χωριό Ihlara (Χλωρού), να κατέβετε τις σκαλιά που οδηγούν στο φαράγγι και να ακολουθήσετε τις πινακίδες που οδηγούν στις εκκλησίες.

Στο Ακσαράι, μια κωμόπολη 100.000 κατοίκων που απέχει περίπου τέσσερις ώρες οδικώς από την Άγκυρα, θα θαυμάσετε το τζαμί Ουλού Καμί (χτίστηκε το 1408) με τον εντυπωσιακό ξυλόγλυπτο άμβωνα του καθώς και το ενδιαφέρον για την ιστορία της περιοχής μουσείο της πόλης. Συνεχίζοντας πιο νότια, σε τρία τέταρτα της ώρας θα βρεθείτε στην κοιλάδα Ιχλαρά, όπου θα δείτε εκκλησίες σκαμμένες μέσα σε βράχους. Η μαγευτική φύση της περιοχής είναι ιδανική για πεζοπορία.

Από εσάς εξαρτάται το πόσο μακριά θα φτάσετε, αφού οι αποστάσεις συχνά είναι πολύ μεγάλες. Από τις εκκλησίες που θα συναντήσετε στο δρόμο σας ξεχωρίζουν εκείνη του Αγίου Γεωργίου καθώς και η Ευωδιαστή Εκκλησία, η εκκλησία του Φιδιού και η εκκλησία του Υακίνθου. Το μοναστήρι Σελίμε, το οποίο αξίζει και με το παραπάνω να επισκεφθείτε, είναι επίσης σκαμμένο μέσα στο βράχο. Οι δε πηγές Ζίγκα σάς περιμένουν για μια βουτιά στα ιαματικά νερά τους, αρκεί να αντέχετε την υψηλή θερμοκρασία τους: από 40 έως 50 βαθμούς Κελσίου!

Πέτρινα σπίτια, περιστεριώνες και εκκλησίες λαξεμένες στους βράχους θα βρείτε και στο χωριό Γκιουζελγιούρτ. Πρόκειται για την τοποθεσία όπου κάποτε ήταν χτισμένη η πόλη Καρβάλη με τους εκατοντάδες Έλληνες κατοίκους. Επισκεφθείτε την Κόκκινη

Εκκλησία με τους τρεις κυρίως ναούς της λίγο έξω από το χωριό. Θα σας εντυπωσιάσει, παρότι είναι πολύ παραμελημένη.

Κτίρια σκαμμένα στους βράχους (πρόκειται για τη σημαντικότερη «ατραξιόν» της περιοχής) θα βρείτε και στην πόλη Γκιουλσεχίρ, ενώ στο Ουσιζάρ θα βρεθείτε μπροστά σε ένα τοπίο μοναδικό στον κόσμο, ένα τοπίο για το οποίο είναι περήφανη όλη η Τουρκία. Από εδώ ξεκινάει ένα μαγικό αμμόδες χαλί μέσα στο οποίο δεσπόζουν οι περίφημες παραμυθένιες «καμινάδες», κάτι περίεργοι, εντυπωσιακοί, τεράστιοι βράχοι, δημιουργήματα ηφαιστειογενών υλικών.

ΦΑΓΗΤΟ – ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ – ΑΤΟΡΕΣ

Σε όποια περιοχή της Καπαδοκίας και να πάτε θα απολαύσετε νοστιμότητες τοπικές σπεσιαλιτέ, κυρίως υπέροχα μαριναρισμένα κρέατα, τα οποία πολλές φορές συνοδεύονται με γιαούρτι. Το τσάι, ένα ρόφημα το οποίο αγαπούν ιδιαίτερα οι Τούρκοι, θα συνοδεύει το γεύμα ή το δείπνο σας, εκτός αν επιλέξετε κάποιο από τα ενδιαφέροντα τουρκικά κρασιά.



Σίγουρα δεν πρόκειται για μια περιοχή που υπόσχεται ξέφρενο γλέντι τα βράδια. Παρόλα αυτά θα βρείτε μερικά καλά μπαρ, κυρίως στο Γκόρεμε. Επίσης, θα απολαύσετε φολκλορικά σόου σε πολλά εστιατόρια.



Από την Καπαδοκία μπορείτε να αγοράσετε είδη λαϊκής τέχνης, ξυλόγλυπτα, κεραμικά, χαλιά, υφάσματα, τοπικά γλυκά του κουταλιού και λικέρ.

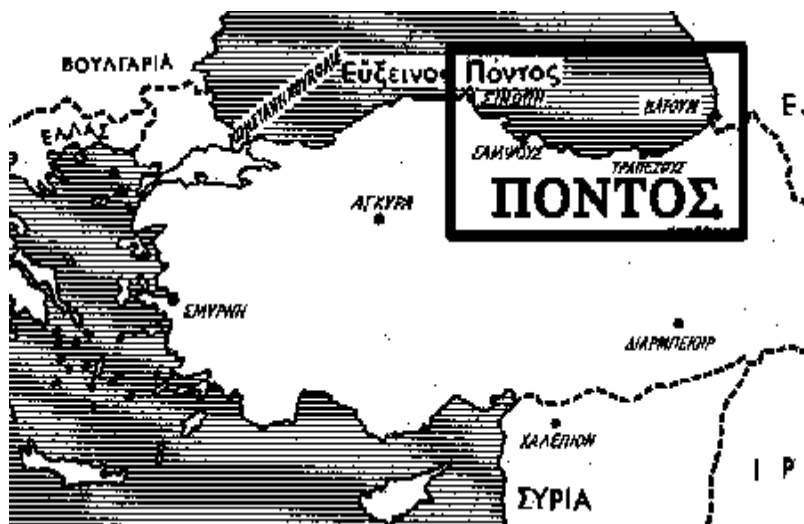


ΠΟΝΤΟΣ



Εισαγωγή

Όταν λέμε Πόντος εννοούμε τον Γεωγραφικό χώρο της Βόρειας Μ. Ασίας που αρχίζει ανατολικά από τα σημερινά σύνορα της π. Σοβ. Ένωσης και Τουρκίας και τελειώνει στον ποταμό Αλυ και πέρα από τη Σινώπη δυτικά και από τα βόρεια παράλια της Μ. Ασίας και προχωρεί νότια μέχρι τις γραμμές Τσόρουμ-Τοκάτης-Νικόπολης-ΑγΝτάγ.



Όταν λέμε Πόντιοι εννοούμε τους Έλληνες που κατοικούσαν στην περιοχή αυτή της Βόρειας Μικράς Ασίας από τους αρχαιότερους χρόνους μέχρι το 1922 που με τη συνθήκη της Λωζάνης υποχρεώθηκαν να εκπατριστούν και να εγκατασταθούν σαν πρόσφυγες στον κορμό της μητροπολιτικής Ελλάδος εγκαταλείποντας πατρογονικούς τόπους, τάφους προγόνων, οστά και ιερά και μεταφέροντας μαζί τους το αρχαιοπρεπές γλωσσικό τους ιδίωμα, τον πλούτο των παραδοσιακών τους κληρονομημάτων και τον ιδιόρρυθμο τρόπο ζωής και τον ομαδικό λαϊκό χαρακτήρα τους.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Ελλάδα σαν χώρα ορεινή και άγονη, από τους αρχαιότερους χρόνους, από τους προϊστορικούς και ανέκαθεν, ήταν φτωχή. Ήταν όμως περιτριγυρισμένη από θάλασσα και οι ακτές της παρουσίαζαν βαθιές κολπώσεις κι έτσι ήταν πρόσφορη για ανάπτυξη ναυσιπλοΐας. Έτσι οι Έλληνες ανέπτυξαν ναυτικό και μ' αυτό θεράπευσαν τη στείρωση της χώρας τους. Έγιναν ναυτικοί και με το ναυτικό τους μετέφεραν σε ξένες αγορές τα προϊόντα της βιοτεχνίας τους (κεραμική κλπ) καθώς και άλλα προϊόντα τους λάδι, κρασί κ.λπ.

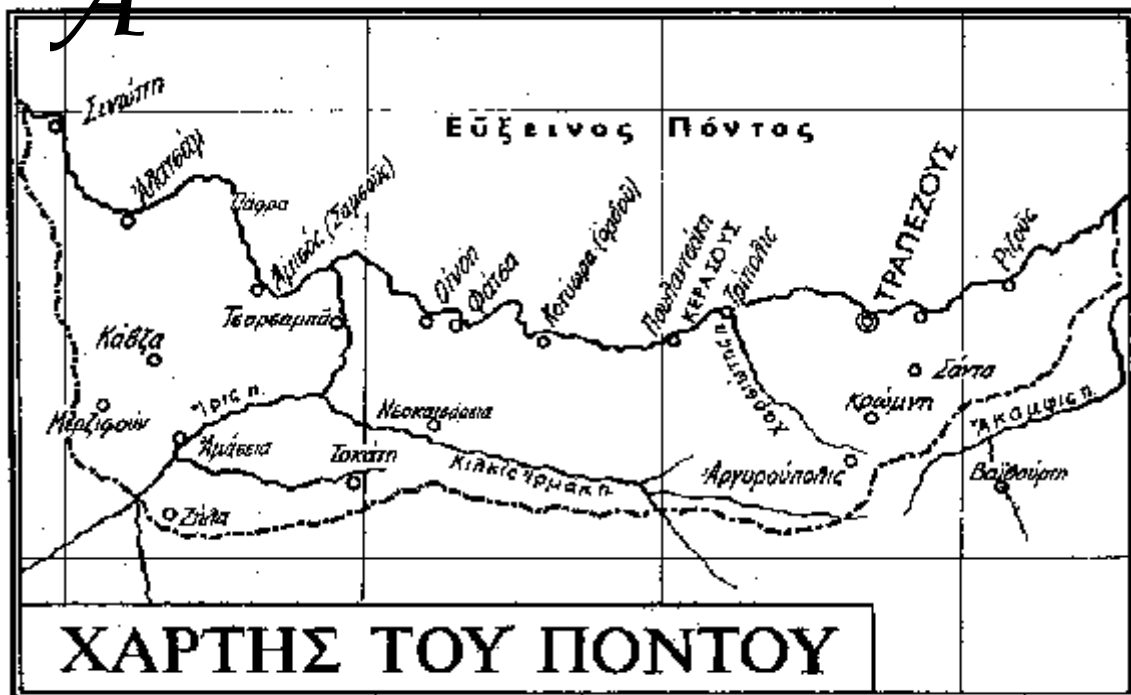
Συγχρόνως όμως επιδοθήκανε και στην ίδρυση αποικιών κυρίως από λόγους οικονομικούς και μετέφεραν στη χώρα τους τον πλούτο των αποικιών αυτών.

Η δημιουργία των αποικιών τους απλώθηκε πρώτα προς ανατολάς και ύστερα προς δυσμάς. Οι Πόντιοι, οι έλληνες του Πόντου, είναι οι άποικοι Έλληνες των ανατολικών Ελληνικών αποικιών, όπως οι έλληνες των δυτικών αποικιών είναι άποικοι στην κάτω Ιταλία.

Η μυθολογία μιλάει για Αργοναυτική εκστρατεία του Ιάσωνα. Σκοπός το χρυσόμαλλο δέρας. Το χρυσόμαλλο δέρας λένε πως συμβολίζει τον πλούτο των παραλίων του Πόντου κι άλλοι λένε πως συμβολίζει την μέθοδο της δέσμευσης των ψηγμάτων του χρυσού από τη χρυσοφόρο γη, μέσω του πυκνού τριχώματος του δέρματος του ακατέργαστου των προβάτων, μέθοδο που έμαθαν οι Έλληνες από τους γηγενείς λαούς των περιοχών εκείνων.

Εκείνοι που ξεκίνησαν τις πρώτες αποικίες στον Πόντο ήταν οι Μιλήσιοι, οι κάτοικοι της Ιωνικής Μιλήτου, των παραλίων της Μικράς Ασίας. Ίδρυσαν την αποικία της Σινώπης κι ακολούθως έγιναν οι αποικίες της Αμισού, των Κοτυώρων, της Κερασούντας και των Αθηνών κοντά στα σημερινά σύνορα Σοβιετικής Ρωσίας, που και σήμερα υπάρχει σαν μία άσημη όμως πολίχνη, με το όνομα ΄τηνα. Κοντά στις πόλεις αυτές, που αναφέραμε παραπάνω ιδρύονται και η Τρίπολης και η Οινόη, που ο Πausanias θέλει την μεν Τρίπολη αποικία της Αρκαδικής Τριπόλεως, την δε Οινόη αποικία της Οινόης της Αττικής. Χαρακτηριστικό είναι πως όλες οι αποικίες αυτές είναι παραλιακές, όπου η γη είναι ευφορώτατη και αυτές συγκεντρώνουν όλη τη πλούσια παραγωγή των μεσογείων.

Α ψευδής μαρτυρία για τον πλούτο, την ευημερία και την ελληνικότητα



των αποικιών αυτών είναι η περιγραφή του Ξενοφώντα στην Κάθοδο των Μυρίων.

Μέχρι την εποχή του Μ. Αλεξάνδρου η ελληνική φυλή κατείχε μόνο την παραλιακή περιοχή της αποικισμένης χώρας από τότε όμως άρχισε η εξάπλωση προς νότο και ο εξελληνισμός των γηγενών φυλών. Στο μεσοδιάστημα των Αλεξανδρινών χρόνων και της Ρωμαϊκής κατακτήσεως, στην περίοδο των Μιθριδατών, ο εξελληνισμός προχωρεί βαθύτερα.

Στην Ρωμαϊκή περίοδο έρχεται σύμμαχος του ελληνισμού ο Χριστιανισμός, που διέδωσαν οι απόστολοι Ανδρέας και Πέτρος και δημιουργεί ένα έθνος ελληνοχριστιανικό που φτάνει σε εξαιρετική ευημερία χάρις στην ειρήνη της Pax Romana. Τα Χριστιανικά μοναστήρια στέκονται φωλιές πίστης και ενωτικής εστίας. Στους Βυζαντινούς χρόνους ο Μέγας Κωνσταντίνος μετέβαλε τον Πόντο σε επαρχία του κράτους καθώς και Ιουστινιανός που όρισε πρωτεύουσα της επαρχίας την Τραπεζούντα.

Ο δεσμός Αυτοκρατορίας και Πόντου διατηρείτε μέχρι την κατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από τους Φράγκους το 1204, οπότε δημιουργούνται το κράτος της Νικαίας και η αυτοκρατορία της Τραπεζούντας από τους Κομνηνούς, που η ζωή της στάθηκε ένας συνεχής αγώνας εναντίων βαρβάρων φυλών και κυρίως των Τούρκων, στους οποίους και υπέκυψε το 1461 ύστερα από οκτώ χρόνια από την κατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως από τους Τούρκους το 1453.

Επακόλουθο της καταλήψεως τότε της Τραπεζούντας ήταν οι σφαγές, οι λεηλασίες και ο βίαιος εξισλαμισμός. Ο εναπομείνας πληθυσμός κατέφυγε στα ενδότερα ορεινά της χώρας και πλήρης μαρασμός επικράτησε.

Αργότερα όμως, όταν παρουσιάστηκε η ανάγκη της εκμεταλλεύσεως του υπογείου πλούτου της χώρας, ο κατακτητής αναγκάστηκε και πάλι να δώσει προνόμια στους Έλληνες τεχνίτες, εμπόρους και κυρίως στους μεταλλουργούς και έτσι να ξαναρχίσει μία νέα άνθηση, που φτάνει μέχρι το 1922 που ο Ποντιακός Ελληνισμός ξεριζώνεται από τη γη του.

Σε όλη τη διάρκεια των αιώνων αυτών, που πέρασαν από τον πρώτο αποικισμό, ο Πόντος κράτησε αλώβητη την ελληνικότητα του όπως παραδέχθηκε και ο αμφισβητίας Φαλμεράϋερ, ανέπτυξε τον ιδιόχρωμο πολιτισμό του, θεράπευσε τις επιστήμες και ανέπτυξε την οικονομία του.

Μας έδωσε στην αρχαιότητα τον κυνικό Διογένη, τον Ηρακλείδη τον Πολιτικό, τον Διΐφιλο, τον Στράβωνα, στον Μεσαίωνα τον Βησσαρίωνα και τόσους άλλους και στους Νέους Χρόνους τους

Καρατζάδες, τους Μουρούζηδες, τους Υψηλάντες κ.λπ.

Στην Τραπεζούντα τον 7ο αιώνα πρώτευσε η περίφημος αστρονομική της σχολή και στον Πόντο παρουσιάστηκε και ανδρώθηκε η Ακριτική ποίηση, στο αρχαιοπρεπές ποντιακό γλωσσικό ιδίωμα του που πλήθος είναι τα ακριτικά τραγούδια.

Στον Πόντο παρουσιάστηκε το ιστορικό γεγονός του Κρυπτοχριστιανισμού, της κρυφής δηλαδή λατρείας του Χριστού από βιαίως εξισλαμισθέντες έλληνες, που στα φανερά υποκρίνονται τους Μωαμεθανούς και στα κρυφά, σε υπόγεια και κρύπτες, λειτουργούν, βαπτίζονται, παντρεύονται από τότε και μέχρι σήμερα που βρίθουν στην περιοχή του Πόντου. Και εξοργίζομαι και ελεεινολογεί κανείς την "πολιτισμένη ανθρωπότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων" με ΟΗΕ και UNESCO, που δεν σκύβει στο μαρτύριο των ανθρώπων αυτών να τους εξασφαλίσει το δικαίωμα της ανεξιθρησκείας να λατρεύουν τον Θεό που θέλουν. Και ζούμε στον 20ο αιώνα.

Από τον 17ο αιώνα λειτουργεί το περίφημο "Φροντιστήριο της Τραπεζούντας" και κατά τον 19ο αιώνα και απομίμησή του ιδρύεται το Φροντιστήριο της Αργυρούπολης. Στην Αμισό λειτουργεί πλήρες γυμνάσιο, η Κερασούντα, τα Κοτύωρα, η Σινώπη απαιτούν τα ημιγυμνάσιά τους και σεόλα τα ελληνικά χωριά του Πόντου λειτουργούν δημοτικά σχολεία και σχολαρχεία.

Δεκάδες εκατομμύρια δαπανούνται για τη συντήρηση όλων αυτών των εκπαιδευτηρίων που τα καλύπτουν οι οργανωμένες ελληνικές κοινότητες κι ας έχει αραιωθεί ο πληθυσμός με τις μετοικεσίες στη Ρωσία λόγω των αλλεπάλληλων τουρκικών διωγμών των τελευταίων πενήντα ετών.

Η πρώτη δεκαετία του παρόντος αιώνα ήταν ο τελευταίος σταθμός της προόδου του Ελληνισμού του Πόντου, που, κατά τους μετριοτέρους υπολογισμούς, έφτανε το μισό εκατομμύριο ψυχές.

Οι Νεότουρκοι, ακολουθώντας γερμανικές καθοδηγήσεις, επεδίωξαν, με κάθε μέσο, την εξόντωση των αλλοθρήσκων κατοίκων του κράτους των, επειδή φοβόταν την αυξανόμενη οικονομική τους ακμή και την πρόοδό τους σε όλες τις εκδηλώσεις της ζωής, εν αντιθέσει προς την τουρκική φυλή που συνεχώς έφθινε. Οι Βαλκανικοί πόλεμοι και ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος επιτάχυναν την εκτέλεση των προγραμμάτων τους αυτών.

Με το πρόσχημα της ασφαλείας των παραλίων τους έβαλαν σε λειτουργία το σατανικό πρόγραμμα να εξοντώσουν τους αλλόθρησκους με εκτοπίσεις.

Μετά, το Κεμαλικό καθεστώς με σφαγές, πείνα, δίψα, διωγμούς εξολόθρεψε όσο μπόρεσε το χριστιανικό κόσμο, ώσπου με την συνθήκη της Λωζάνης το 1923 μετοίκησαν στην Ελλάδα οι Έλληνες του Πόντου, και στην Τουρκία οι ελάχιστοι Τούρκοι του ελλαδικού χώρου. Η εκρίζωση αυτή των Ελλήνων του Πόντου είναι από τα πρωτοφανή εγκλήματα στην ανθρώπινη ιστορία. Ύστερα από 27 αιώνες ζωής ένας λαός εκριζώθηκε από τη γη του αφήνοντας πατρογονικές εστίες, σπίτια, εκκλησίες, τάφους προγόνων και ρίχτηκε στις ακτές της Ελλάδος. Η Μακεδονία, η Θράκη, οι μεγάλες ελληνικές πόλεις, η Αθήνα, η Θεσσαλονίκη, ο Πειραιάς, η Πάτρα, ο Βόλος, η Καβάλα, η Δράμα και άλλες πολλές περιοχές είναι οι χώροι όπου προσπάθησαν και ρίζωσαν οι δυστυχημένοι αυτοί εξωσθέντες από την πατρίδα τους.

Και ο Πόντος σήμερα μένει έρημος, σπαρμένος από ερείπια χωριών, εκκλησιών, σχολείων, χορταριασμένους τάφους προγόνων, καθυστερημένος πολιτισμικά και οικονομικά. Μαρασμός και εγκατάλειψη, στασιμότητα και φτώχεια η εικόνα του.

Στην μητροπολιτική Ελλάδα, οι Πόντιοι, ενάμιση εκατομμύριο ψυχές σήμερα, εκλεκτό τμήμα του ελληνικού έθνους, μπόλιασαν μαζί με τους άλλους πρόσφυγες τον ελληνικό κόσμο με την προοδευτικότητα, την εργατικότητα, την έφεση στην οικονομία, στις επιστήμες και τον πολιτισμό, και συντέλεσαν και συντελούν στην αναγεννητική προσπάθεια του έθνους, κράτησαν και κρατούν με πείσμα τον παραδοσιακό τους πλούτο, το αρχαιοπρεπές γλωσσικό τους ιδίωμα, που είναι η πιο γνήσια επιβίωση της αρχαίας ιωνικής διαλέκτου, τα τραγούδια τους, τους χορούς τους και τους μεταλαμπαδεύουν στις επερχόμενες γενιές.

Με τα επιστημονικά τους σωματεία και το θαυμάσιο θέατρό τους, τα περιοδικά και εφημερίδες διασώζουν τον κληρονομημένο πολιτισμό τους, με τις ενώσεις και τους επαρχιακούς συλλόγους τους καλλιεργούν την παράδοσή τους και στις ανθούσες κωμοπόλεις και στα προοδευτικά χωριά τους ζουν και πορεύονται με γνώμονα πάντα την ποντιακή ζωή και την ποντιακή τους συνέχεια. Τους ξεχωρίζεις από την φιλοξενία και τιμιότητά τους.

Αξιοθέατα

➤ Τραπεζούντα: Η βασιλίσ του Εύξεινου

Οι πόλεις Terme, Ordu, Giresun και Tirebolu παρεμβάλλονται στον παράκτιο οδικό άξονα από τη Σαμψούντα στην Τραπεζούντα



(328 χλμ.). Πρόκειται για παραθαλάσσια αστικά κέντρα που έλκουν την καταγωγή τους απευθείας από τις αρχαίες ελληνικές αποικίες (Terme/Θεμισκυρα, Ordu/ Κοτύωρα, Giresun/Κερασούντα, Tirebolu/Τρίπολη).

Στη διάρκεια της βυζαντινής περιόδου, η Τραπεζούντα ήταν από τις σημαντικότερες πόλεις του Πόντου, ενώ κατά τον 10ο αιώνα αναφέρεται ως η «Βασιλὶς των πόλεων» του Εύξεινου. Για δύομισι αιώνες περίπου, ως πρωτεύουσα της αυτοκρατορίας των Μεγάλων Κομνηνών, η Τραπεζούντα διαδραμάτισε σημαίνοντα ρόλο, όχι μόνο ως πολιτική δύναμη αλλά κυρίως ως οικονομικό, εμπορικό και πολιτιστικό κέντρο. Με την άλωσή της από τους Τούρκους (1461), γύρισε οριστικά σελίδα στην ιστορία της.

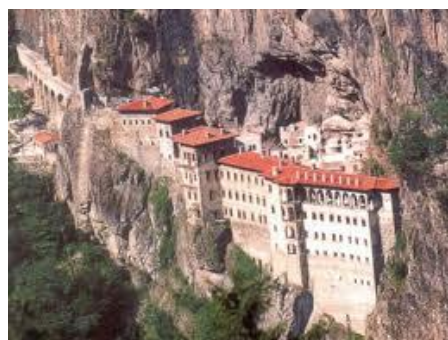
Τα αξιοθέατα που κρύβει σήμερα η Τραπεζούντα, μια σύγχρονη μητρόπολη των τουρκικών ακτών του Εύξεινου Πόντου, είναι πολλά και ενδιαφέροντα. Ο αυτοκρατορικός ναός της Αγίας Σοφίας με τις υπέροχες τοιχογραφίες, τα τείχη των Κομνηνών στην παλαιά πόλη, η νεοκλασική έπαυλη του τραπεζίτη Κωνσταντίνου Καπαγιαννίδη (Αρχοντικό Ατατούρκ) και ο ναός της Θεοτόκου της Χρυσοκεφάλου (Τέμενος του Πορθητή) είναι τα μνημεία που άντεξαν στη φθορά του χρόνου και την καταστροφή.

Αυτό, ωστόσο, που θα χαραχτεί ανεξίτηλα στη μνήμη σας είναι το Μοναστήρι της Παναγίας Σουμελά, 46 χλμ. νότια. Κτισμένο σαν αετοφωλιά στην απότομη πλαγιά του όρους Μελά και περιτριγυρισμένο από έναν αδιαπέραστο δασώδη μανδύα, αποτελεί αναμφίβολα το σπουδαιότερο θρησκευτικό προσκύνημα του Πόντου.

Την ορθόδοξη μοναστική παράδοση του Πόντου «μοιράζονται» επίσης δύο ακόμη μονές. Το κοντινό μοναστήρι του Αγίου Ιωάννη του Βαζελώνος είναι το παλαιότερο στον Πόντο και διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της ελληνικής παιδείας. Χτισμένο σε υψόμετρο 1.500 μ., σήμερα είναι ερειπωμένο και οι εσωτερικοί χώροι έχουν καταστραφεί μαζί με τις πολύτιμες τοιχογραφίες που υπήρχαν. Ίδια εικόνα εγκατάλειψης και καταστροφής παρουσιάζει όμως και η Μονή του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα (κτισμένη το 752 μ.Χ.), που δεσπόζει στο όρος Πυργί Τραπεζούντας.

➤ Η Μονή της Παναγίας Σουμελά

Η Μονή της Παναγίας Σουμελά ιδρύθηκε τον 4ο μ.Χ. αιώνα από τους μοναχούς Βαρνάβα και Σωφρόνιο, στο σημείο που βρέθηκε η αγιογραφημένη από τον Απόστολο



Λουκά εικόνα της Παναγίας. Επί 16 αιώνες η μονή του Πόντου ήταν θεματοφύλακας της ελληνικής γλώσσας και της Ορθοδοξίας, αναζωπυρώνοντας σε κάθε δύσκολη ιστορική στιγμή την εθνική και θρησκευτική συνείδηση των πιστών. Το 1923, η μονή Σουμελά λεηλατήθηκε, κάηκε και εγκαταλείφθηκε. Το 1938, ο μοναχός Αμβρόσιος ο Σουμελιώτης επέστρεψε στη μονή και μετέφερε στην Ελλάδα, μαζί με ορισμένα ιερά κειμήλια της μονής, και την κρυμμένη εικόνα της Παναγίας, η οποία τοποθετήθηκε στη ομώνυμη Μονή της Παναγίας που χτίστηκε το 1951 στην Καστανιά Ημαθίας. Το κύριο μέρος του μοναστηριού απαρτίζουν ο ξενώνας, η ιερή σπηλιά με τις αγιογραφίες, η πηγή με το Αγίασμα, το κωδωνοστάσιο και τα εννιά παρεκκλήσια.

Όλα τα κτίσματα της μονής βρίσκονται, δυστυχώς, σε θλιβερή κατάσταση εξαιτίας των βανδαλισμών που έχουν προκληθεί, ενώ πολλές από τις υπέροχες αγιογραφίες έχουν υποστεί ανεπανόρθωτες φθορές. Τα τελευταία χρόνια έχουν ξεκινήσει εργασίες αποκατάστασης και αναστήλωσης της μονής. Βρίσκεται 46 χλμ. νότια της Τραπεζούντας και 17 χλμ. από την κωμόπολη Macka. Είναι κτισμένη μέσα στα όρια του Altindere Valley National Park. Είναι ανοικτή καθημερινά από 9 π.μ. - 6 μ.μ. (το διάστημα από Ιούνιο - Αύγουστο) και από 9 π.μ. - 4 μ.μ. (το διάστημα από Σεπτέμβριο - Μάιο). Η είσοδος στον χώρο της μονής, όπως και στον εθνικό δρυμό που βρίσκεται το μοναστήρι, έχει εισιτήριο.

➤ Πλοίο – μνημείο

Στο σημείο που αποβιβάστηκε ο Ατατούρκ το 1919 στη Σαμψούντα βρίσκεται παροπλισμένο το πλοίο που τον είχε μεταφέρει εκεί. Στον ίδιο χώρο υπάρχει επίσης ένα άγαλμα του Τούρκου ηγέτη.



ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΑ



*Τ*α Μοσχονήσια βρίσκονται στον κόλπο του Αδραμυτίου, ο οποίος σήμερα ονομάζεται Edremit Korfezi, και ανήκουν στο σύμπλεγμα της αρχαίας Εκατονήσου. Είναι σε απόσταση περίπου ενός μιλίου από την όχθη της Μικράς Ασίας, ακριβώς απέναντι από την πόλη των Κυδωνιών (Αϊβαλί),

και τέσσερα με πέντε μίλια ανατολικά της Λέσβου. Πριν από το 1922, τα Μοσχονήσια και το Αϊβαλί ήταν στην πλειοψηφία τους ελληνικές περιοχές. Στο μεγαλύτερο από τα νησιά, στο Μοσχονήσι, ζούσαν 10.000 Έλληνες, ενώ η πόλη του Αϊβαλιού είχε περίπου 35.000 κατοίκους. Σήμερα, το Μοσχονήσι ονομάζεται Cunda ή Alibey Adası 'νησί του Αλή' από το όνομα του διοικητή του τουρκικού στρατού που κατέλαβε το νησί το Σεπτέμβριο του 1922.

Πολιτισμικά, το Μοσχονήσι και το Αϊβαλί έχουν σημαντική ελληνική παράδοση. Κατά τα αρχαία χρόνια, η περιοχή γύρω από το Μοσχονήσι και το Αϊβαλί αποτελούσε τον πυρήνα της αρχαίας Αιολίας η οποία περιελάμβανε το νησί της Λέσβου, την απέναντι Μικρασιατική ακτή μεταξύ της Τροίας και της Σμύρνης, καθώς και μέρος της ενδοχώρας. Η περιοχή αποικήθηκε για πρώτη φορά μεταξύ του 1100 και του 1000 π.χ. Αναπτύχθηκε γρήγορα και πόλεις όπως η Πέργαμος, νοτιοανατολικά του Αϊβαλιού, με τη γνωστή δυναστεία των Ατταλιδών, εξελίχθηκαν σε σημαντικά πολιτισμικά κέντρα κατά τους κλασσικούς, ελληνιστικούς, και ρωμαϊκούς χρόνους. Πιο συγκεκριμένα, η Νάσος και η Ποροσελήνη στο Μοσχονήσι ήταν ιδιαίτερα γνωστές πόλεις από την κλασσική περίοδο έως και την πρώιμη βυζαντινή. Είχαν οικονομικούς και πολιτιστικούς δεσμούς με τις απέναντι πόλεις των νήσων του βορειοανατολικού Αιγαίου, όπως, για παράδειγμα, με τη Μυτιλήνη. Στα χρόνια του Βυζαντίου, στο Μοσχονήσι και στο Αϊβαλί ιδρύθηκαν επισκοπές που συνέχισαν να υφίστανται και κατά την πρώτη περίοδο της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Το 1650, μετά από μια σύντομη οθωμανική καταδίωξη των χριστιανών της περιοχής, τερματίστηκε ο θεσμός της επισκοπής, και οι Έλληνες κάτοικοι εγκατέλειψαν την περιοχή.

Όταν οι Έλληνες επέστρεψαν στην περιοχή, κατά τη διάρκεια του 17ου αιώνα, επανίδρυσαν την πόλη του Μοσχονησιού, στο μεγαλύτερο από τα νησιά της Εκατονήσου. Σύμφωνα με την παράδοση, το όνομα Μοσχονήσι προέρχεται από το Μόσχο, έναν πειρατή που αποφάσισε να εγκαταστήσει το αρχηγείο του στο συγκεκριμένο νησί. Κατά μία άλλη πιο λογική εξήγηση, το όνομα Μοσχονήσι προέρχεται από την πληθώρα μυρωδικών φυτών που φυτρώνουν στο έφορο έδαφός του, και μέχρι τώρα δίνουν στην ατμόσφαιρα του νησιού ένα ευχάριστο άρωμα.

Το 1763, οι ενορίες της Σμύρνης και του Μοσχονησιού ενώθηκαν, αλλά το Αϊβαλί παρέμεινε ενωμένο με την Έφεσο, κάτι που έγινε αφορμή για κάποιες προστριβές μεταξύ των κατοίκων των δύο πόλεων. Από το 1763 έως το 1919, αν και θρησκευτικά είχαν διαφορετικές ενορίες, το Μοσχονήσι και το Αϊβαλί ήταν υπό την επιτήρηση του Τούρκου διοικητή των νήσων Αιγαίου.

Τον Ιούνιο του 1821, το Μοσχονήσι εξεγέρθηκε εναντίον της οθωμανικής αυτοκρατορίας αποφασίζοντας να μετάσχει στην ελληνική επανάσταση. Η εξέγερση κατεστάλη, η πόλη καταστράφηκε και οι κάτοικοί της αναγκάστηκαν να την εγκαταλείψουν. Μετά από δέκα χρόνια, το

ελεύθερο πια ελληνικό κράτος, και σε συμφωνία με το οθωμανικό, έστειλε τους Μοσχονησιώτες πίσω στην πατρίδα τους.

Κατά την διάρκεια του υπολοίπου του 19ου αιώνα, το Μοσχονήσι ανέκτησε πολιτισμικό μεγαλείο, οικονομική άνεση και αυτάρκεια. Το 1880 το Μοσχονήσι από δήμος έγινε νομαρχεία. Αλλά αυτή η κατάσταση δεν κράτησε ούτε έναν αιώνα. Το ξέσπασμα του πρώτου παγκοσμίου πολέμου στα Βαλκάνια επέφερε νέες συμφορές. Το οθωμανικό κράτος είχε αποφασίσει να ενταχθεί με το μέρος των Γερμανών εναντίον των Συμμάχων, μια απόφαση που τελικά το έφερε σε πόλεμο κατά της Ελλάδας. Το Νοέμβριο του 1915, ως αποτέλεσμα των οθωμανικών μέτρων εθνικής ασφαλείας, ολόκληρος ο πληθυσμός του Μοσχονησιού εκτοπίστηκε στο Αϊβαλί και στις γειτονικές περιοχές. Αργότερα, το 1917, πολλοί Έλληνες, Αϊβαλιώτες και Μοσχονησιώτες, εκτοπίστηκαν στα ενδότερα της Τουρκίας όπου και παρέμειναν μέχρι το 1919.

Από το 1919 μέχρι το 1922, το Μοσχονήσι και το Αϊβαλί πέρασαν κάτω από την ελληνική σημαία, αν και η Τουρκία κράτησε τον κυβερνητικό και ονοματικό έλεγχο των περιοχών αυτών. Ο ελληνικός στρατός είχε ανακτήσει τις συγκεκριμένες περιοχές εκ μέρους των συμμαχικών στρατευμάτων, μετά από απόφαση των Συμμάχων κατά τη διάρκεια της συνδιάσκεψης του Παρισιού. Καθώς η μελλοντική διάσπαση του οθωμανικού κράτους ήταν ένα από τα κύρια σημεία της συνδιάσκεψης, ο ελληνικός στρατός έπρεπε να παραμείνει στην περιοχή του Αϊβαλιού και του Μοσχονησιού μέχρι την υπογραφή της επίσημης συμφωνίας μεταξύ Συμμάχων και Τουρκίας. Αρχικά, η απόφαση για την κατάληψη της Μικράς Ασίας, που περιελάμβανε και την περιοχή της Σμύρνης, φάνηκε να εκπληρώνει τα όνειρα πολλών Ελλήνων και είχε μια σχετική διεθνή υποστήριξη. Παρ'όλα αυτά, τα αποτελέσματα αυτής της απόφασης είχαν καταστροφικές συνέπειες για τον Ελληνισμό της περιοχής.

Στη συμφωνία των Σεβρών, ο Έλληνας πρωθυπουργός Βενιζέλος φάνηκε να διασφαλίζει τους ελληνικούς στόχους στη Μικρά Ασία, κυρίως στο Αϊβαλί, στο Μοσχονήσι, και στη Σμύρνη. Η συμφωνία όμως όχι μόνο δεν αναγνωρίστηκε από το δημοφιλές κίνημα των Νεότουρκων του Mustapha Kemal, που ενεργούσε ως δεύτερη κυβέρνηση από την Αγκυρα, αλλά δεν ακολουθήθηκε ούτε από ορισμένες μεγάλες δυνάμεις, όπως είναι η Ιταλία και η Γαλλία. Η κατάσταση χειροτέρεψε όταν η νέα ελληνική κυβέρνηση (χωρίς το Βενιζέλο) και η επιστροφή του βασιλιά Κωνσταντίνου στην Ελλάδα έγιναν αιτία να χαθεί κάθε πιθανή διεθνής υποστήριξη για τις ελληνικές διεκδικήσεις στη Μικρά Ασία. Επιπλέον, η καινούργια διοίκηση του ελληνικού στρατού έλαβε εντολές να ξεκινήσει και να προωθήσει μια εκτεταμένη και ανώφελη εκστρατεία στα ενδότερα της Ανατολίας. Τον Αύγουστο του 1922, μετά από αλλεπάλληλες, δίχως ελπίδα, προσπάθειες για ολοκληρωτική νίκη έναντι των τουρκικών εθνικιστικών

στρατευμάτων, ο ελληνικός στρατός εξαντλημένος κυρίως από τα δικά του τακτικά λάθη, ηττήθηκε και άρχισε την οπισθοχώρηση.

Οι κάτοικοι του Αϊβαλιού και του Μοσχονησιού υπέφεραν τις τραγικές συνέπειες των πολιτικών και στρατιωτικών εξελίξεων της εποχής. Όπως τα ελληνικά στρατεύματα οπισθοχωρούσαν, οι Τουρκικές εθνικιστικές εθνοφυλακές ακολουθούσαν κάνοντας εκκαθαριστικές επιχειρήσεις εναντίον στοιχείων που είχαν αναμειχθεί σε πράξεις δολιοφθοράς εναντίων του οθωμανικού κράτους, κυρίως κατά τη διάρκεια του ελληνικού ελέγχου της περιοχής, μεταξύ του 1919 και του 1922. Πολλοί αθώοι πολίτες εκτελέστηκαν και φυλακίστηκαν, κάτω από άθλιες συνθήκες, κατά τη διάρκεια του Αυγούστου και Σεπτεμβρίου του 1922. Τόσο ο ελληνικός στρατός, όσο και τα τουρκικά στρατεύματα που ακολούθησαν, άφησαν μόνιμες πληγές στον πληθυσμό του Μοσχονησιού και του Αϊβαλιού. Τα ελληνικά στρατεύματα οπισθοχώρησαν με άτακτο τρόπο, χωρίς σεβασμό για την τιμή και την περιουσία του μουσουλμανικού πληθυσμού, με αποτέλεσμα, αυτή η συμπεριφορά να έχει αντίκτυπο στους Έλληνες της Μικράς Ασίας. Οι κάτοικοι του Αϊβαλιού και του Μοσχονησιού έπρεπε να εγκαταλείψουν τη γη και τα σπίτια τους ούτως ώστε να αποφύγουν τα τουρκικά αντίποινα. Το ελληνικό κράτος και ο στρατός, είτε γιατί δεν είχαν χρόνο, είτε γιατί δεν ήταν προετοιμασμένοι για μια τέτοια επιχείρηση, δεν οργάνωσαν την εκκένωση του ελληνικού στοιχείου από την περιοχή. Από την άλλη πλευρά, το τουρκικό κράτος έδειξε αδιαφορία και βαρβαρότητα. Κατά τα τέλη Αυγούστου και αρχές Σεπτεμβρίου του 1922, πολλοί Μικρασιάτες έχασαν οικογένειες, περιουσίες, και μια πατρίδα. Στο Μοσχονήσι και στο Αϊβαλί ο ξεριζωμός άφησε 6.000 νεκρούς στην πρώτη περίπτωση, και εκατοντάδες νεκρούς στην άλλη, όλους σε μια μέρα, στις 15 Σεπτεμβρίου.

Ο ελληνικός πολιτισμός της Μικράς Ασίας καταστράφηκε επ'αόριστον αυτές τις μέρες του Σεπτεμβρίου και η επίπονη πορεία προς τον εκπατρισμό έληξε με την επίσημη ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923. Από τότε, η πολιτιστική παράδοση του ελληνισμού της Μικράς Ασίας διατηρήθηκε στην καρδιά και στο μυαλό των επιζώντων προσφύγων που ζουν ακόμη σε διάφορα μέρη της Ελλάδας. Είναι εθνικό καθήκον να καταγράψουμε και να διασώσουμε τη γλώσσα, τις αναμνήσεις και τα βιώματά τους που αποτελούν σημαντικό κομμάτι της εθνικής κληρονομιάς του Ελληνισμού.

АІВАЛІ



Οι αρχαίες Κυδωνίες ή Αϊβαλί (τουρκ. Ayvalık) είναι μια πόλη και ένας από τους ασφαλέστερους λιμένες στα δυτικά παράλια της Μικράς Ασίας, απέναντι από τη Λέσβο και βορειοανατολικά απέναντι από τη Μυτιλήνη. Βρίσκεται στην επαρχία Μπαλικεσίρ και κοντά στην Πέργαμο. Υπολογίζεται ότι έχει περίπου 30.000 κατοίκους, οι οποίοι αυξάνονται κατά την καλοκαιρινή περίοδο λόγω τουρισμού.

Το Αϊβαλί υπήρξε μαζί με άλλες παρακείμενες πόλεις και χωριά ένα από τα πιο ιστορικά κέντρα του Ελληνισμού στη Μικρά Ασία. Μεγάλο εμπορικό κέντρο, λόγω του λιμένα, είχε ανθρώπινη παρουσία από το 1500 π.Χ.. Η ίδρυση του σύγχρονου οικισμού τοποθετείται μεταξύ του 1570 και του 1580. Οι πρώτοι οικιστές ήρθαν από τα γειτονικά παράλια της Λέσβου, στην προσπάθεια να αποφύγουν τις επιδρομές των πειρατών, και ίδρυσαν οικισμούς στην παραλία, στις θέσεις Χόνδραμμο (Καμπακούμ) και Καμπύλη Άκρα (Εγρί Μποτζάκ). Επειδή όμως και εκεί δεν έπαψαν οι ενοχλήσεις των πειρατών, μετακινήθηκαν προς το εσωτερικό του όρμου, στη θέση όπου βρίσκεται και σήμερα το Αϊβαλί, στο βάθος του ομώνυμου όρμου προφυλαγμένου από τα Μοσχονήσια. Το Αϊβαλί εξελίχθηκε γρήγορα σε ένα μεγάλης σημασίας εμπορικό κόμβο, που εξυπηρετούσε τα πλοία που έβγαιναν στο Αιγαίο.

Η μεγάλη ακμή του Αϊβαλιού τοποθετείται χρονικά μετά το 1773 και αποδίδεται στα προνόμια που παραχωρήθηκαν τότε στους χριστιανούς κατοίκους της πόλης από την οθωμανική διοίκηση. Ο ελληνικός πληθυσμός του άσκησε μεγάλη επιρροή στην ντόπια ζωή μέχρι και το 1922, οπότε το σύνολο των Ελλήνων έφυγε και στην θέση τους ήρθαν μουσουλμάνοι κυρίως από την Κρήτη, στα πλαίσια της ανταλλαγής πληθυσμών.

Η πόλη, αποτέλεσε σύμβολο της προσφυγιάς του 1922. Σήμερα είναι ένα αναπτυσσόμενο αστικό κέντρο, το οποίο διατηρεί ακόμα αρκετά από τα ελληνικά του στοιχεία. Αποτελεί το εμπορικό κέντρο της περιοχής μετά το Αδραμύτιο. Πολλοί από τους ηλικιωμένους κατοίκους της πόλης εξακολουθούν να μιλούν ελληνικά, ενώ πολλά τούρκικα τεμένη είναι πρώην ελληνικές ορθόδοξες εκκλησίες. Χαρακτηριστικός είναι ο ωραίος αιγιαλός στο μυχό του που λέγονταν "Φάληρο" με ωραία λουτρά, καθώς και το προάστιο "Γενίτσαροχώρι" όπου και οι εσωτερικοί λιμένες άλλοτε Αγιά Παρασκευή και Πασά-λιμάν.

Το Αϊβαλί είναι η πόλη από την οποία κατάγεται ο ζωγράφος και Συγγραφέας Φώτης Κόντογλου.

ΠΕΡΤΑΜΟΣ



Η Πέργαμος ήταν μια δοξασμένη και πλούσια πόλη της επαρχίας Τευθρανίας της Μυσίας, στη Μικρά Ασία, και πρωτεύουσα του ομώνυμου Βασιλείου. Βρισκόταν χτισμένη πάνω σε ένα μικρό λόφο 300 μ. υψόμετρο, (από τον οποίο πήρε το όνομά της, που σημαίνει φρούριο ή ακρόπολη), μέσα σε μια εύφορη κοιλάδα που εκτεινόταν προς Δ. μέχρι τις ακτές του κόλπου Ελαίας (σημ. Τσανταρλή) και του Αδραμυντίου, έναντι της Λέσβου. Η πόλη βρισκόταν ανάμεσα των δύο παραποτάμων του Κάικου, του Σελινούντα και του Κητίου που χάριζαν στη πόλη πλούσια κοιλάδα.

Η ιστορία της πόλης αρχίζει στις αρχές του 4ου αιώνα π.χ. και μέχρι την εκστρατεία του Μεγάλου Αλεξάνδρου δεν ήταν ιδιαίτερα σημαντική. Κατά την διάρκεια της εκστρατείας εξελίχθηκε σε μια από της σημαντικότερες πόλεις της Μυσίας.

Στα 293 π.Χ., ο βασιλιάς Λυσίμαχος ασφάλισε στο οχυρό του λόφου τους θησαυρούς του και ανάθεσε στο στρατηγό του Φιλέταιρο να τους φυλάει. Ο Φιλέταιρος, μετά το θάνατο του Λυσίμαχου και με τα 9.000 τάλαντα των θησαυρών, ένα ποσό τεράστιο για την εποχή του, ίδρυσε το μικρό κρατίδιο της Περγάμου, που το κράτησε μέχρι το θάνατό του. Ο Άτταλος Α', ο απόγονός του, χρησιμοποίησε το μεγαλύτερο μέρος του θησαυρού για να εξωραΐσει την Πέργαμο κι ο Ευμένης ο Β', ο διάδοχός του, έχτισε ένα πλήθος ναών και δημόσιων κτηρίων και ανάμεσά τους το βωμό της Περγάμου.

Η Πέργαμος καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους κι έγινε το μεγαλύτερο εμπορικό, πολιτικό και στρατιωτικό κέντρο της ρωμαϊκής επαρχίας της Ασίας. Η βιβλιοθήκη της ήταν από τις μεγαλύτερες του κόσμου, αλλά ο Αντώνιος χάρισε τα βιβλία της στη βασίλισσα της Αιγύπτου, την Κλεοπάτρα. Στην Πέργαμο άκμασε και ο διάσημος γιατρός της αρχαιότητας Γαληνός. Μετά την επανάσταση των Περγαμηνών κατά των Ρωμαίων (88) και την επανάσταση του Μακρινού, δολοφόνου του Καρακάλλα (117), η Πέργαμος απογυμνώθηκε από τα αξιολογότερα μνημεία τέχνης τα οποία μεταφέρθηκαν στη Ρώμη. Τον 7ο αιώνα έγινε βυζαντινή επαρχία και στα 1401 καταστράφηκε εντελώς από τον Ταμερλάνο και έμεινε για έναν αιώνα έρημη και ακατοίκητη, μέχρι που στα 1450 οι Τούρκοι ξανάχτισαν την πόλη στους πρόποδες του λόφου.

Ο σημερινός οικισμός διατηρεί παραφθαρμένα την αρχαία ονομασία που λέγεται Bergama και έχει πληθυσμό περίπου 55.000 κατοίκων.

ΕΦΕΣΟΣ



Η Έφεσος είναι αρχαία πόλη της Μικράς Ασίας στα παράλια του Αιγαίου. Η Έφεσος οφείλει την ακμή της στο ότι βρισκόταν πάντα σε στενή σχέση με τις χώρες της Ανατολής. Γύρω στον 8ο π.Χ. αιώνα, η Έφεσος έγινε το οικονομικό κέντρο της Μικράς Ασίας. Υπήρχε εκεί η πλούσια οικογένεια του Μέλανος, που οι απόγονοί της παντρεύονταν πριγκίπισσες από τη Λυδία. Η Έφεσος βρισκόταν πάντα σε καλές σχέσεις με τις Σάρδεις γιατί από εκεί εξαρτιόταν το διακομιστικό εμπόριο που της άφηνε τόσα πλούτη. Κατά τον 6ο αιώνα πέρασε κάτω από την κυριαρχία του Κροίσου, διατηρώντας όμως την αυτονομία της. Πέρασε, στη συνέχεια, διαδοχικά από την κυριαρχία του Κύρου και των επόμενων Περσών βασιλιάδων κι έτσι αποτέλεσε τμήμα του περσικού κράτους. Απελευθερώθηκε το 334 π.Χ. από τα στρατεύματα του Μεγάλου Αλεξάνδρου, οπότε άλλαξε το όνομά της και ονομάστηκε Αρσινόεια, από το όνομα της γυναίκας του Λυσίμαχου. Την εποχή αυτή ξαναβρήκε την παλιά εμπορική της δραστηριότητα. Αργότερα συμπεριλήφθηκε στο βασίλειο της Περγάμου και έγινε μια από τις πιο αξιόλογες ρωμαϊκές επαρχίες της Ασίας. Το 88 π.Χ. την κατάλαβε ο Μιθριδάτης, μετά όμως από την ήττα του από τις ρωμαϊκές λεγεώνες, εγκαταστάθηκε εκεί το διοικητήριο του Σύλλα.

Η Έφεσος ήταν πόλη αφιερωμένη στην Άρτεμη. Η πόλη είχε στην αρχή ένα μικρό ναό, που αργότερα καταστράφηκε, για να κτιστεί το μεγαλόπρεπο Αρτεμίσιο, που η κατασκευή του κράτησε 120 χρόνια. Ο ναός αυτός, ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου, ήταν το μεγαλύτερο οικοδόμημα της Ιωνίας. Το ιερό της Άρτεμης υπηρετούσαν ιερείς και ιέρειες παρθένοι, που ονομάζονταν Μεγάβυζοι. Ο ναός καταστράφηκε το 356 π.Χ., ξαναχτίστηκε και τελικά τα μάρμαρά του έγιναν οικοδομικά υλικά για διάφορα βυζαντινά μνημεία στην Κωνσταντινούπολη.

Στα πρώτα μεταχριστιανικά χρόνια, η Έφεσος διατήρησε τη λαμπρότητά της και ιδρύθηκε εκεί χριστιανική εκκλησία. Μετά την τουρκική κατάληψη καταστράφηκε. Τώρα απομένουν μόνο ερείπια της αρχαίας πόλης και του ναού, που τα περισσότερα έχουν έρθει στο φως από τις ανασκαφές.

Βουρλά



Τα Βουρλά είναι περήφανα ως η πόλη δύο σημαντικών ατόμων των γραμμάτων. Είναι ο τόπος γεννήσεως του Έλληνα ποιητή Γιώργου Σεφέρη και η πόλη στην οποία μεγάλωσε ο Τούρκο μυθιστοριογράφος Necati Cumal (γεννημένος στη Φλώρινα και επανεγκατεστημένος στα πλαίσια της ανταλλαγής του 1923 των ελληνικών και τουρκικών πληθυσμών).

Τα Βουρλά ή Βρύουλλα είναι πόλη της Ιωνίας, στο “λαιμό” της Ερυθραίας Χερσονήσου, στη Μικρά Ασία. Η περιοχή προς της θάλασσα, το επίνειο των Βουρλών, λέγεται Σκάλα. Τα νησιά του Ερμαίου Κόλπου ήταν αρχικά οι Κλαζομενές. Σύντομα οι Κλαζομενίοι πέρασαν στην απέναντι στεριά, στη θέση των Βουρλών και της Σκάλας. Εκεί κοντά και το αρχαίο Χύτριν.

Ιωνες οι πρώτοι κάτοικοι και Λακεδαιμόνιοι άποικοι κατά τον 7ο π.χ. αιώνα. Ο σοφός Αναξαγόρας ήταν Κλαζομενίος (500-428 π.Χ) δάσκαλος των Περικλή, Ευρυπίδη, Σωκράτη και άλλων επιφανών.

Από εδώ πέρασε και ο Μέγας Αλέξανδρος και άφησε αθάνατο έργο: Ένωσε με δρόμο το νησάκι των Κλαζομενών (Αγίου Ιωάννου) με τη στεριά των Κλαζομενών, τη Σκάλα.

Η ιστορία των Βουρλών, αρχίζει σχεδόν από τους Βυζαντινούς χρόνους. Ο Αυτοκράτορας Μιχαήλ Η΄, ο Παλαιολόγος, περνούσε τα καλοκαίρια με την ακολουθία του και το στρατό του σ’ αυτήν την τοποθεσία, κοντά στις αρχαίες Κλαζομενές. Αυτό αναφέρεται από τον βυζαντινό χρονογράφο Ακροπολίτη. Αποδεικνύεται καθαρά από το πλήθος των βυζαντινών ερειπίων και θησαυρών (αντικειμένων, τάφων, ψηφιδωτά δαπέδων, χρυσών νομισμάτων, κωνσταντινάτων), που συχνά βρίσκανε οι Βουρλιώτες, σκάβοντας τα χωράφια τους, στο κύλισμα. Το 1760 ιδρύθηκε το πρώτο σχολείο του χωριού, με τους 3000 κατοίκους, “Το Σχολείον της Παναγίας των Βουρλών”..

Σε έγγραφο του 1857 διαβάζουμε: “ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΒΡΥΟΥΛΩΝ” “ΑΔΕΛΦΟ-ΤΗΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΒΡΥΟΥΛΩΝ” και “ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΥΠΟΠΡΟΞΕΝΕΙΟΝ ΒΡΥΟΥΛΛΩΝ”. Αργότερα έχουμε: “ΑΝΑΞΑΓΟΡΕΙΟ ΣΧΟΛΗ ΒΟΥΡΛΩΝ”. Αυτά στα έγγραφα. Όμως ο απλός κόσμος έλεγε: Ο Βουρλάς μας. Τα Βουρλά μας.

Οι κάτοικοι μιλούσαν μόνο ελληνικά, εκτός από μερικούς που είχαν εμπορικά αλισφερίσια με τους Τούρκους. Υπήρχαν περίοδοι βιοπραγίων από μέρους των Τούρκων, ιδίως μετά τον ατυχή πόλεμο της Θεσσαλίας - 1897 - που αναγκάστηκαν πολλοί Βουρλιώτες να

εκπατρισθούν και άλλοι, με απειλές, να γραφτούν Οθωμανοί για λόγους οικογενειακούς, περιουσιακούς και συναισθηματικούς για την Πατρίδα τους, τον τόπο τους. Ενώ πολλοί στάλθηκαν εξορία στα “Αμελέ Ταμπουρού”.

Χαρακτηριστικό της ζωτικότητας και πνευματικής δραστηριότητας ήταν η έκδοση εφημερίδων μέσα στα Βουρλά, με τυπογραφείο από τον Κωστή Φουρούλη. Κατά καιρούς εκδίδονταν οι εφημερίδες: “ΑΙ ΚΛΑΖΟΜΕΝΑΙ” το “ΣΥΝΤΑΓΜΑ” η “ΣΦΗΚΑ” και η “ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΠΡΟΟΔΟΣ” με ευρεία κυκλοφορία.

Ακόμα από το 1853 λειτουργούσε στα Βουρλά “ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΡΙΟΝ” και οι πνευματικοί σύλλογοι “ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ” “ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑ” και “ΟΜΟΝΟΙΑ”. Είχαν μάλιστα τον “ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΟΜΙΛΟΝ ΒΟΥΡΛΩΝ” από το 1895 με φιλαρμονική κι επίσης τον “ΣΥΝΔΕΣΜΟΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ” 1906, καθώς και το “ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ ΑΔΕΛΦΑΤΟΝ ΒΟΥΡΛΩΝ”. Την φιλόπρωχον Αδελφότητα “ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ” το 1900, την Θρησκευτική Αδελφότητα “ΑΛΗΘΕΙΑ” το 1908, την “ΑΓΑΘΟΕΡΓΟΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΚΥΡΙΩΝ” 1908 με συνεχή δράση ως το 1922 και άλλους συλλόγους Κυριών. Είχαν παιδικούς συλλόγους όπως: “ΤΟΝ ΟΜΙΛΟΝ ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ” τον “ΑΝΑΞΑΓΟΡΑ” οι “ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ” 1911 με εφημεριδούλα σε πολύγραφο. Τους Βουρλιώτες μπορούμε να τους κατατάξουμε σε τέσσερις τάξεις: α) τους φατόρους (μεγαλέμπορους) β) τους συναφλήδες (επαγγελματίες και βιοτέχνες), γ) τους νοικοκυραίους (γεωκτήμονες) και δ) τους ρεσπέριδες (γεωργούς). Τελείως πτωχοί ή άποροι ήταν σπάνια περίπτωση. Αν ορφάνευε από πατέρα μια πολυμελής οικογένεια, έπρεπε να πουλήσει τα κτήματά της για να ζήσει. Μα πάλι σύντρεχαν οι συγγενείς. Οι ζητιάνοι ήταν Γύφτοι (κατσίβελοι) από άλλες περιοχές, ξένοι.

Τα “Σινάφια” ήταν τα Σωματεία και οι Συντεχνίες που στα Βουρλά είχαν όλα τα επαγγέλματα και που γιόρταζαν με τον κάθε Άγιο προστάτη τους. Η ενότητα των επαγγελματικών σκοπών, τόνωνε τη σύμπνοια και την εθνική συνείδηση.

Το Σεπτέμβρη του 1922 σήμανε το τέλος των Βουρλών, με μια απέραντη πυρκαγιά, βαλτή από τους Τούρκους, που σάρωσε εκκλησίες, σχολεία, μαγαζιά και σπίτια. Οι νεαροί Βουρλιώτες έλειπαν, για να αμυνθούν τον τόπο τους, εθελοντές ή στρατευμένοι, στον Ελληνικό Στρατό. Άλλοι Μακεδονία – Θράκη, άλλοι στο Μικρασιατικό Μέτωπο. Εκτός από το φριχτό θέαμα της φωτιάς, οι Τσέτες αιχμαλώτιζαν τους υπόλοιπους άντρες, σφάζανε, ατίμαζαν κοπέλες και γυναίκες. Οι γέροι, οι άρρωστοι και τα παιδιά να περάσουν απερίγραπτα μαρτύρια και να πεθαίνουν από τις κακουχίες. Όσων το ριζικό τους έμελλε να ζήσουν, ήρθαν στην Ελλάδα κακείν –κακώς, με την “ψυχή στο στόμα”. Ξερριζώθηκαν από τ’αγιασμένα χώματα της Μικρασίας, αιώνες πριν ήταν Ελληνικά, αρχίζοντας από το μηδέν, μια άλλη δύσκολη ζωή.

*Π*ολλές δεκάδες βιβλίων έχουν γραφτεί για τα ηρωϊκά Βουρλά και θα συνεχιστούν ακόμα και άλλα. Πώς να χωρέσει η ιστορία των Βουρλών στις γραμμές ενός άρθρου; Είναι σαν να θέλουμε να βάλουμε τον καρπό μιας καρυδιάς σ'ένα μικρό καλάθι.

ΑΛΑΤΣΑΤΑ



Εισαγωγή

Τα Αλάτσατα (τουρκ. Alaçati) βρίσκονται στο δυτικό τμήμα της Ιωνικής ή Ερυθραίας χερσονήσου απέναντι από τη Χίο, σε απόσταση 10 χλμ. νοτιοδυτικά του Τσεσμέ και 70 χλμ. νοτιοανατολικά της Σμύρνης.

Η περιοχή του κάμπου όπου η πόλη Αλάτσατα άρχισε να κατοικείται μεταξύ του 1640 και του 1645. Οι πρώτοι οικιστές ήταν Έλληνες σκλάβοι από κουρσεμένα καράβια που τους αγόραζαν οι δύο τσιφλικάδες της περιοχής, ο Τουργούτ στο βορειοανατολικό και ο Μεμίζ στο νοτιοδυτικό μέρος του κάμπου, προκειμένου να καλλιεργήσουν τη γη που τους είχε διανεμηθεί μετά την κατάκτηση της Ερυθραίας από τους Οθωμανούς Τούρκους. Στη συνέχεια ελευθέρωναν του σκλάβους δίνοντάς τους και μικρά κομμάτια γης για τις οικογενειακές τους ανάγκες. Στην παράδοση αναφέρεται το όνομα κάποιου Μακαρόνα ο οποίος πρωτοστάτησε στην απελευθέρωσή τους. Οι σκλάβοι δεν ήταν αρκετοί και οι περισσότεροι από αυτούς ήταν ναυτικοί που δεν γνώριζαν από γεωργικές εργασίες. Έτσι στις εποχές της σποράς και της συγκομιδής έφερναν οικογένειες αγροτών από τη Χίο. Πολλές από αυτές εγκαθίστανται μόνιμα μετά από τη διαβεβαίωσή τους για ασφάλεια, καλή μεταχείριση, παροχή κατοικίας και αμοιβής. Γύρω από τα κονάκια των τσιφλικάδων σχηματίστηκαν έτσι δύο πρώτοι οικισμοί που με την αύξηση του πληθυσμού ενώθηκαν. Ο οικισμός στα βορειοανατολικά του κάμπου ονομάστηκε «Άνω Χωριό», προφανώς από το Χιώτικο ευκτήριο οίκο του «Αναχωρία» που προϋπήρχε εκεί, ο άλλος σε αντιστοιχία ονομάστηκε «Κάτω Χωριό» και το σημείο ένωσής τους «Μεσοχωριανά».

Ιστορία

Στα Αλάτσατα κατοικούσαν κατεξοχήν χριστιανοί ορθόδοξοι. Οι 200 περίπου οικογένειες ελληνόφωνων μουσουλμάνων από την Πελοπόννησο που κατέφυγαν εκεί μετά την κήρυξη ανεξαρτησίας της Ελλάδας διέρρευσαν στη συνέχεια στην ευρύτερη περιοχή του κάμπου και στον Τσεσμέ. Παρέμειναν κάποιες οικογένειες μουσουλμάνων, και συγκεκριμένα 25-30 οικογένειες που εγκαταστάθηκαν στους οικισμούς του κάμπου και οι οικογένειες των Οθωμανών κρατικών υπαλλήλων που έμεναν εντός της πόλης. Στη « Στατιστική Κρήνης και Ανέων » κατά τον Αντώνιο Γ. Πουλάκη ο πληθυσμός της πόλης το 1821 ήταν 6.000. Στο βιβλίο «Ημερολόγιο και οδηγός της Σμύρνης» το 1889 αναγράφεται ότι τα Αλάτσατα είχαν 10.000 κατοίκους. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύτηκαν το Δεκεμβρίου του 1904 στο περιοδικό Ξενοφάνης ο πληθυσμός ανερχόταν σε 15.500 Έλληνες και 50 Τούρκους.

Τα κύματα μετανάστευσης των Αλατσατιανών - κυρίως προς την Ελλάδα και τις Η.Π.Α.- που ογκώθηκαν τόσο με τη φυλλοξήρα (αρχές 20ου αιώνα) όσο και με την επιβολή στρατιωτικής θητείας στους Έλληνες

μείωσαν αισθητά τον πληθυσμό της πόλης. Σύμφωνα με τη Στατιστική της Ύπατης Αρμοστείας Σμύρνης, οι Έλληνες κάτοικοι των Αλατσάτων που υποχρεώθηκαν το 1914 από τους Τούρκους να εκπατριστούν ανέρχονταν σε 14.000. Μετά την παλιννόστησή τους και σύμφωνα με το Μιχάλη Νοταρά υπαλλήλου της Ύπατης Αρμοστείας Σμύρνης ο πληθυσμός των Αλατσάτων κατά το χρονικό διάστημα 1921-1922 ανερχόταν σε 9.950 Έλληνες, 50 Τούρκους και 20 Αθίγγανους. Οι τελευταίοι κατοικούσαν στη συνοικία Ατσιγγαναριά. Μιλούσαν ελληνικά και διατηρούσαν καροποιεία, πεταλωτήρια και σιδηρουργεία.

Ως το 1864 η Ερυθραία υπαγόταν στο σαντζάκι (νομό) της Χίου του βιλαετιού (ευρεία περιφέρεια) της “Άσπρης Θάλασσας” (Αιγαίο) που ανήκε στη δικαιοδοσία του καπουδάν πασά. Το 1865 η Ερυθραία αποσπάστηκε από τη Χίο και χωρίστηκε σε δύο καζάδες (επαρχίες νομού), του Τσεσμέ και των Καράμπουρνων που εντάχθηκαν στο σαντζάκι Σμύρνης του βιλαετιού Αϊδινίου. Τα Αλάτσατα αποτελούσαν ξεχωριστό ναχιγέ (υποεπαρχία, κεφαλοχώρι) στον οποίο διοικητικά υπάγονταν η Αγριλιά, το Ρεϊς-ντερέ, το Καρμεάλεσι και μικροί οικισμοί του κάμπου. Μετά την κατάληψη της Ιωνίας από τον ελληνικό στρατό και την παλιννόστηση των κατοίκων, συστήθηκε η Υποδιοίκηση Κρήνης (Τσεσμέ) στην οποία υπάχθηκαν τα Αλάτσατα για ένα μικρό χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια αποσπάστηκαν και μέχρι το 1922 υπάγονταν απ’ ευθείας στη Σμύρνη ως δήμος.

Οαρχαίος Έλληνας γεωγράφος και ιστορικός Στράβων(63 π.Χ.–21 μ.Χ.) στα Γεωγραφικά του γράφει για την περιοχή: «Είτα Κώρυκος όρος υψηλόν και λιμήν υπ’ αυτώ Κασύστης και άλλος Ερυθράς λιμήν καλούμενος» κατονομάζοντας ως « Κώρυκος » το βουνό Κόρακα (Cape Koraka τουρκ. Koraka Burnu) « Κασύστης » το λιμάνι Σάπλιτζα ή Μερσίνι και λιμάνι της Ερυθράς τον όρμο της Αγριλιάς. Η σχέση λοιπόν της περιοχής με την αρχαία Ερυθρά είναι άμεση ιστορικά.

Ηαρχαία ελληνική πόλη Ερυθρά ή Ερυθραί (μετέπειτα Λυθρί, σήμερα Ildiri) πρωτεύουσα της περιοχής, πήρε το όνομά της σύμφωνα με τον Πausανία από τον Έρυθρο γιο του Ραδάμανθυ όταν οι Κρήτες επεκτείνοντας την κυριαρχία τους εγκαθίστανται εκεί κατά τον 14ο π.Χ. αιώνα. Πριν από τους Κρήτες στις Ερυθρές κατοικούσαν οι Κάρες και οι Λέλεγες, προελληνικά φύλλα. Ο Έρυθρος ως μυθικό πρόσωπο δίνει το όνομά του στην πόλη ή προφανώς υιοθετεί αυτό από το φυτό ,« Ρουβία η βαφική » ή Ερυθρόδανον (Rubia Tinctorum) το κοινό ριζάρι ή αλιζάρι που φυτρώνει μέχρι σήμερα σε όλη τη χερσόνησο. Από τη ρίζα του φυτού παραγόταν από την αρχαιότητα και μέχρι την ανάπτυξη της Χημείας η κόκκινη μπογιά με την οποία έβαφαν νήματα, υφάσματα αλλά και τοίχους κτιρίων. Οι αρχαίοι Ερυθρείς , εκτός από τη χρήση της μπογιάς, πραγματοποιούσαν εξαγωγικό εμπόριο σε μεγάλες ποσότητες. Το λιμάνι που χρησιμοποιούσαν προς το νότο ήταν ο “Έρυθράς λιμήν” του Στράβωνα, δηλαδή το επίνειο των Αλατσάτων, Αγριλιά.

Μετά την άλωση της Τροίας (13ος – 14ος αιώνας π.Χ.) ο δρόμος για τα ελληνικά φύλλα ανοίγει για τον αθρόο αποικισμό των μικρασιατικών παραλίων. Οι Ίωνες έρχονται στην Ερυθραία που με τις πόλεις, Φώκαια, Λέβεδο, Κλαζομενές, Τέως, Κολοφώνα, Έφεσο, Πριήνη, Μυούντα, Μίλητο, Χίο και Σάμο αποτελούν την Ιωνική Δωδεκάπολη στην οποία αργότερα θα προστεθεί και η αιολική Σμύρνη. Πλημήρα

Σύμφωνα με τον Παυσανία και το Στράβωνα, μια από τις φυλές των Ερυθραίων κατοικούν στη Χαλκίδα: «έστιν μιν χώρα Χαλκίς στον οριζόντιο δηλαδή άξονα της Ιωνικής χερσονήσου που εκτείνεται ως το ακρωτήριο Πούντα (σήμερα Top cap.) και αυτοί είναι οι Χαλκιδείς. Στη μέση αυτού του άξονα εκτείνεται ο καλλιεργήσιμος κάμπος των Ερυθρών όπου μετέπειτα θα ιδρυθεί η πόλη Αλάτσατα. κατατείνουσα ες πέλαγος άκρα»

Τις πόλεις της Ιωνικής Δωδεκάπολης ενώνει ο χαλαρός δεσμός του «Πανιωνίου», μιας συνάντησης των εκπροσώπων αρχόντων των πόλεων που σε επίπεδο πανηγυριού στο ιερό Άλσος της Μυκάλης (μεταξύ Πριήνης και Μιλήτου) τιμούν τον εθνικό θεό των Ιώνων τον Ποσειδώνα και συζητούν για ζητήματα που τους απασχολούν χωρίς όμως αυτά να τους ενώνουν σαν ένα ενιαίο κράτος.

Την αδυναμία τους αυτή εκμεταλλεύονται οι Πέρσες στους οποίους τελικά υποτάσσονται μέχρι τον ερχομό του Μεγάλου Αλεξάνδρου που τους απελευθερώνει. Ο Μέγας Αλέξανδρος όμως πεθαίνει νέος χωρίς να προλάβει να βάλει σε στέρεες βάσεις το αχανές κράτος του που κληρονομείται από τους επιγόνους του οι οποίοι αλληλοπολεμούνται ως εχθροί στην προσπάθεια να κατακτήσουν ο καθ' ένας το μερίδιο του άλλου. Έτσι οι κύριοι των Ερυθρών αλληλοδέχονται ο ένας τον άλλο ώσπου οι Ερυθρές περιέρχονται στους Ρωμαίους. Την καταπίεση της «Pax Romana» με τη βαριά φορολογία και τις επιδρομές των πειρατών που λεηλατούν τα παράλια έρχονται να συμπληρώσουν μεγάλοι σεισμοί στην περιοχή οι οποίοι επαναλαμβάνονται κάθε έξι χρόνια (το 17, το 23 και το 29 μ.Χ) επιφέροντας σημαντικές καταστροφές στον ελληνικό κόσμο.

Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία χωρίστηκε στη Δυτική και στην Ανατολική ή εξελληνισμένη Βυζαντινή όπως καθιερώθηκε να λέγεται και που κυριάρχησε για αρκετούς αιώνες στα Βαλκάνια, τη Μικρά Ασία και την Ανατολική Μεσόγειο. Οι Ερυθρές κατά τη διάρκειά της ζουν και πάλι μια κανονική, ήρεμη ζωή. Ορίζονται ως η έδρα της 30ης από τις 36 επισκοπές της μητρόπολης της Εφέσου και θα παραμείνει μέχρι τον 7ο αιώνα όπου αρχίζουν να εμφανίζονται κατά σειρά οι Άραβες πιστοί του Προφήτη, οι Σελτζούκοι, οι Βενετοί και τέλος οι Οθωμανοί Τούρκοι. Η μαζική μετοικεσία του τρομοκρατημένου πληθυσμού από τις εξοντώσεις και τις λεηλασίες ερημώνουν τις Ερυθρές από το ελληνικό στοιχείο. Ελάχιστοι είναι αυτοί που καταφεύγουν στον λόφο των Ερυθρών κλεισμένοι στο κάστρο της Ακρόπολης.

Στις αρχές του 12ου αιώνα ο Αλέξιος ο Α΄ διώχνει τους Οθωμανούς Τούρκους αλλά έρχονται οι Σταυροφόροι και ροκανίζουν τα θεμέλια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, που ήδη βρισκόταν σε διαρκείς πολέμους με Σλάβους και Τούρκους. Ο ελληνισμός των μικρασιατικών παραλίων βάδιζε προς την παρακμή.

Οι Ερυθρές στις αρχές του 13ου αιώνα ερημώνουν και το κέντρο βάρους που αναπτύσσεται σταθερά στην περιοχή εκείνη την εποχή είναι τα βυζαντινά Λινοπεράματα στη θέση του Τσεσμέ. Μέχρι την εμφάνιση των Γενοβέζων τα Λινοπεράματα Νέα Μονή της Χίου και τον Θεολόγο της Πάτμου που είχαν ακίνητη περιουσία στην Ερυθραία στις περιοχές Εύχεια, Καλοθήκια, Εστιλάρ και Αναχωρίας ή Αναχωρίων. εξυπηρετούσαν κυρίως τα δύο αυτοκρατορικά μοναστήρια των κοντινών νησιών.

Σύμφωνα με το χάρτη της Ελένης Γλύκατζη – Ahrweiler (πανεπιστήμιο Σορβόνης) η Εύχεια και τα Καλοθήκια ορίζονται ανατολικά της πόλης των Αλατσάτων πιθανώς στη θέση όπου το Ζεχτινέρι (σήμερα Zeytinler) και το Σιράνταμι (σήμερα Barbaros) ενώ το Εστιλάρ πιθανώς ορίζεται στα Καράμπουργνα (σήμερα Karaburun) που κατά τους βυζαντινούς χρόνους κατονομαζόταν Στυλάριον. Το μετόχι της Νέας Μονής Χίου που άλλοτε αναγράφεται με την ονομασία Αναχωρίας και άλλοτε ως Αναχωρίων ορίζεται δυτικότερα και εντός των ορίων της μετέπειτα ιδρυθείσας πόλης των Αλατσάτων. Αναφέρεται δε να έχει και «ευκτήριον του Τιμίου Προδρόμου μετά χωραφίων».

Στις αρχές του 14ου αιώνα – κατά τον Guilaum Adam – κύριοι της Ερυθραίας δεν είναι ούτε οι Τούρκοι κυρίαρχοι της Σμύρνης μα ούτε και οι Γενοβέζοι Ζαχαρία αφέντες της Χίου. Ο Paul Lemerle χαρακτηρίζει την περιοχή ως «no man's land». Πάντως, το 1335 κύριοι της Ερυθραίας είναι οι Οθωμανοί Τούρκοι διότι η ιστορία αναφέρει την συνάντηση του αυτοκράτορα Ανδρόνικου Γ΄ Παλαιολόγου – που είχε ανακαταλάβει τη Χίο – με τον σύμμαχό του Ουμούρ πασά, εμίρη του Αϊδινίου, να γίνεται πάνω στην αυτοκρατορική γαλέρα λόγω της δυσφορίας του αυτοκράτορα να πατήσει σαν φιλοξενούμενος το έδαφος της Ερυθραίας που μέχρι πριν ήταν βυζαντινό.

Με την κατάκτηση της Ερυθραίας χερσονήσου από τους Οθωμανούς Τούρκους, ο ελληνισμός της χερσονήσου σχεδόν αφανίζεται. Σταδιακά το 13ο και 14ο αιώνα καταφεύγουν στα γειτονικά νησιά του Αιγαίου και οι λιγοστοί που παραμένουν εγκαταλείπουν τα πεδινά και καταφεύγουν στα ορεινά χωριά του Μίμαντα (μετέπειτα Καράμπουργνα, τουρκ. Karaburun). Μικρές μόνο εναπομείνουσες εστίες από Έλληνες ψαράδες και ναυτικούς παρέμειναν στον Τσεσμέ.

Εκτός από αβάσιμες προφορικές μαρτυρίες για την αποκάλυψη ψηφιδωτών δαπέδων βυζαντινών χρόνων κατά τις γεωργικές εργασίες σε χωράφια του κάμπου των Αλατσάτων, ποτέ δεν αναφέρθηκε επίσημο στοιχείο που να μαρτυρά τη συγκροτημένη εγκατάσταση και κατοίκηση της περιοχής Αλάτσατα μέχρι το 17ο αιώνα. Ίσως γιατί η εύφορη γη του κάμπου προσφερόταν από την αρχαιότητα μόνο για καλλιέργεια.

Με τη γονιμότητα της γης, την ευνοϊκή μεταχείριση των δύο τσιφλικάδων και τους ξεσηκωμούς από πολεμικά γεγονότα στον ελλαδικό χώρο, τα Αλάτσατα εποίκίζονται. Το 1668 μετά την ήττα του Μοροζίνη ένα μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα από την Κύμη και την Κάρυστο κατέφυγε στα Αλάτσατα ενώ μεταξύ 1774 και 1830 κατέφυγαν εκεί Ηπειρώτες, Μοραΐτες, Κρητικοί, Χιώτες, Ψαριανοί, Ευβοιώτες και Κυκλαδίτες. Ενδεχομένως να κατέβηκαν και από τα ορεινά χωριά του Μίμαντα απόγονοι εκείνων που είχαν καταφύγει εκεί με την Οθωμανική κατάκτηση της Ερυθραίας. Από τα αλλεπάλληλα μεταναστευτικά κύματα οι δύο οικισμοί που αναπτύχθηκαν γύρω από τα κονάκια των δύο τσιφλικάδων, σιγά-σιγά ενώθηκαν σε μια πόλη που πήρε ένα ιδιόμορφο μακρόστενο σχήμα. Οι μεταναστεύσεις αυτές συντέλεσαν στη δημιουργία της δεύτερης σχεδόν αμιγώς χριστιανικής πόλης της Μικράς Ασίας μετά το Αιβαλί, τα Αλάτσατα. Μία πόλη που χάθηκε τελεσίδικα ως μία από τις τραγικές συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής και που μέχρι σήμερα προβάλλεται με έντονο τον ελληνικό αιγαιοπελαγίτικο χαρακτήρα της.

Όλα τα στοιχεία, γραπτά ή άλλα, που δομούν την αναπόλησή της στη συλλογική μνήμη, παραπέμπουν στην έντονη παρουσία των ελληνορθόδοξων (Οθωμανών και Ελλήνων υπηκόων) που κατέκτησαν εκεί στα τελευταία χρόνια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας υψηλά επίπεδα αυτοπροσδιορισμού, επιχειρηματικής ευστροφίας, φιλοπονίας, κοινωνικότητας, ευμάρειας και τελικά συλλογικής ευδαιμονίας. Τα ίχνη και τα χαρακτηριστικά της ελληνικής παρουσίας, η διάταξη του κοινωνικού ιστού, είναι εμφανή για κάθε επισκέπτη σε κτίρια, χαράξεις, χρήσεις, διαμορφώσεις. Η πολεοδομική και αρχιτεκτονική εξέλιξη της πόλης από τα δύο άκρα προς το κέντρο της συνένωσης των δύο οικισμών ανασυνθέτει και τεκμηριώνει την έρευνα. Κύριο χαρακτηριστικό της η μεγάλη εξάπλωση του αστικού χώρου και η κυριαρχία του ελληνορθόδοξου στοιχείου που αναδεικνύει και ολοκληρώνει την ελληνικότητα της.

Κατά τα έτη 1881 και 1883 καταστροφικοί σεισμοί ανακόπτουν την οικονομική εξέλιξη της πόλης. Γύρω στα 80 άτομα χάνουν τη ζωή τους. Σε σωρούς από πέτρες μετατρέπονται γύρω στα 1.800 σπίτια ενώ μεγάλες ζημιές σημειώνονται σε άλλα τόσα.

Η επόμενη σημαντική τομή στην ιστορία της πόλης ήταν ο πρώτος διωγμός το Μάιο του 1914. Μετά την ήττα της Τουρκίας στους βαλκανικούς πολέμους, οι Έλληνες κάτοικοι των Αλατσάτων

εκδιώκονται βίαια από τον Οθωμανικό στρατό και στα σπίτια τους εγκαθίστανται μουσουλμάνοι πρόσφυγες των Βαλκανίων. Μετά την κατάληψη της πόλης από τον ελληνικό στρατό στις 20 Μαΐου του 1919 σημαντικό μέρος των προσφύγων επέστρεψε σταδιακά ως το 1920, με αποτέλεσμα την ανασυγκρότηση της πόλης η οποία διακόπηκε όμως εκ νέου μετά την ήττα και την αποχώρηση του ελληνικού στρατού. Ο Οθωμανικός στρατός κατέλαβε τα Αλάτσατα Σάββατο 3 Σεπτεμβρίου 1922.[2] Τότε κλήθηκαν όλοι οι άντρες ηλικίας 18-45 ετών να παρουσιαστούν ενώπιον των τουρκικών αρχών ως στρατεύσιμοι και οδηγήθηκαν σε τάγματα εργασίας. Από αυτούς οι περισσότεροι βρήκαν το θάνατο σε τραγικές συνθήκες. Λίγοι ήρθαν στην Ελλάδα στο πλαίσιο της Ανταλλαγής των πληθυσμών. Ο υπόλοιπος πληθυσμός, οι επιζήσαντες των αιματηρών γεγονότων εκείνων των ημερών, γυναικόπαιδα και ηλικιωμένοι, οδηγήθηκαν πεζοί στο λιμάνι του Τσεσμέ και μεταφέρθηκαν στην Ελλάδα με ελληνικά πλοία υπό την επιστασία του Αμερικανικού Ερυθρού Σταυρού.

Η τραγική κατάληξη αυτής της ιστορικής φάσης με την αιματηρή και τελεσίδικη εκδίωξη του χριστιανικού στοιχείου από τα εδάφη της Μικράς Ασίας, υποδεικνύει και τα όρια του «κοσμοπολιτισμού» και της πολυεθνικής συμβίωσης στο τέλος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Μιας πολυεθνικής συμβίωσης που ακόμα και σήμερα εξακολουθεί να αποτελεί ζητούμενο.

Οι Αλατσατιανοί πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στην πλειονότητά τους στην Ελλάδα, στην Αττική, στην Εύβοια, στην Κρήτη, στη Χίο, στη Λέσβο, στη Σάμο, στη Θεσσαλονίκη και στο Αγρίνιο. Περιοχές με οικισμούς που φέρουν την ονομασία ‘Νέα Αλάτσατα’ υπάρχουν στο Δήμο Βύρωνα στην Αθήνα, στο Ηράκλειο της Κρήτης και στη Χαλκίδα. Εκτός Ελλάδας μετανάστευσαν σε όλες της ηπείρους με μεγαλύτερο ποσοστό στις Η.Π.Α όπου ίδρυσαν στο Somerville, Boston τα « Μικρά Αλάτσατα » και στην Αυστραλία.

Με τη Συνθήκη της Λωζάνης το 1923 και την εφαρμογή της υποχρεωτικής ανταλλαγής των πληθυσμών στην πόλη των Αλατσάτων εγκαταστάθηκαν μουσουλμάνοι της Κρήτης, της Θράκης, της Μακεδονίας και των Δωδεκανήσων.